

Hallituksen esitys Eduskunnalle henkilötietojen käsittelyä Rikosseuraamuslaitoksessa koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa. Lailla kumottaisiin nykyinen henkilötietojen käsittelystä rangastusten täytäntöönpanossa annettu laki. Lakiin tehtäisiin rikosseuraamusalan organisaatiouudistusten edellyttämät muutokset viranomaisnimissä ja eräissä käsitteissä. Lisäksi toteutettaisiin rekistereiden sisältöä ja käsittelyä koskevat muutokset, jotka on havaittu aiheellisiksi alan toiminnallisten muutosten vuoksi sekä käytännön tehtävien sujuvuuden lisäämiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi mahdollisuus rekisteröidä tuomitun valokuva yksilöintitietoihin seuraamuksen suorittamisen ajaksi sekä tarkkarajaiset tietojen luovuttamisen ja saamisen mahdollisuudet tilanteissa, joissa Rikosseuraamuslaitoksen tulee laatia pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain nojalla arvio henkilön väkivaltaisuuden riskistä tai suunnitella ja toteuttaa tällaisen riskin vähentämiseen tähtäävää toimintaa. Esityksessä ehdotetaan myös mahdollisuutta luovuttaa potilasrekisterin tietoja lain tai kirjallisen toimeksiantosopimuksen nojalla terveydenhuollollisia toimenpiteitä

suorittavalle muulle kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevalle terveydenhuollon ammattihenkilölle.

Esityksessä otettaisiin huomioon myös Euroopan unionin neuvoston rikosasioissa tehtävää poliisityössä ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta koskevassa puitepäätöksessä edellytetyt vaatimukset tietoturvallisuuden varmistamisesta, rekisteritietojen tarpeellisuuden ja oikeellisuuden tarkastamisesta sekä tietojen poistamisesta.

Samassa yhteydessä ehdotetaan muutettaviksi vankeuslain, tutkintavankeuslain sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain viittaussäännökset. Lisäksi muutettaisiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset nyt ehdotettavan lain mukaisiksi. Tässä yhteydessä lisättäisiin valvontarangaistuksesta annettuun lakiin säännös tuomioistuimen ilmoituksesta valvontarangaistuksesta.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2012.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Nykytilan kuvaus.....	3
1.2 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	7
4 ASIAN VALMISTELU.....	8
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	9
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	9
1.1 Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa.....	9
1 luku Yleiset säännökset.....	9
2 luku Rikosseuraamuslaitoksen henkilökisterit.....	10
3 luku Tietojen käsittelyn periaatteet.....	14
4 luku Rekisteröidyn oikeudet.....	21
5 luku Tietoturvallisuus ja tietojen säilyttäminen.....	22
6 luku Erinäiset säännökset.....	24
1.2 Vankeuslaki.....	24
1.3 Tutkintavankeuslaki.....	24
1.4 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa.....	24
1.5 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa.....	24
1.6 Laki valvontarangaistuksesta.....	25
2 VOIMAANTULO.....	25
LAKIEHDOTUKSET.....	26
Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa.....	26
Laki vankeuslain muuttamisesta.....	35
Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta.....	37
Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	39
Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta.....	40
Laki valvontarangaistuksesta annetun lain muuttamisesta.....	41
LIITTEET.....	42
RINNAKKAISTEKSTIT.....	42
Laki vankeuslain muuttamisesta.....	42
Laki tutkintavankeuslain muuttamisesta.....	45
Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	47
Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta.....	48
Laki valvontarangaistuksesta annetun lain muuttamisesta.....	50

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Nykytilan kuvaus

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa on kyse Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanotoiminnasta, joten esimerkiksi sakkojen maksuun ja perintään liittyviä viranomaistoimia laki ei koske. Vuoden 2010 alusta lukien tuli voimaan rikosseuraamusalan organisaatiouudistus, jossa Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoitolaitos yhdistettiin yhdeksi viranomaiseksi, Rikosseuraamuslaitokseksi. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain (953/2009) 3 §:n mukaan laitoksen tehtävänä on ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen nuorten rikoksentehtävien valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaisen vapautteen päästettyjen valvonta sekä tutkintavankeuden toimeenpano ja muu rangaistusten täytäntöönpano sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään. Valvontarangaistuksesta annetun lain (330/2011) 5 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitos ja ulosottomies huolehtivat valvontarangaistuksen täytäntöönpanosta.

Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanotoimien kohteena oli marraskuun 2011 alussa 2 568 vankeusvankia, 78 sakon muuntorangaistusta suorittavaa, 634 tutkintavankia, 116 valvotussa koevapaudessa olevaa, 1 124 ehdonalaisen vapautteen valvonnassa olevaa, 1 481 yhdyskuntapalvelua suorittavaa, 18 nuorisorangaistusta suorittavaa sekä 1 249 ehdollisen vankeuden valvonnassa olevaa. Yhteensä rikosseuraamusta suorittavia henkilöitä oli siis 7 152.

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvät henkilötiedot ovat merkittäviltä osiltaan henkilötietolain (523/1999) 11 §:n mukaisesti arkaluonteisia tietoja. Kyse on henkilötiedoista, jotka kuvaavat rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta.

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyy tuomittun sosiaalisten valmiuksien kehittämisen ja uusintarikollisuuden ehkäisemisen tavoite. Tämän tavoitteen täyttämiseksi henkilötiedot koskevat myös muun muassa henkilön terveydentilaa, häneen kohdistettuja hoito- tai niihin verrattavia toimenpiteitä sekä henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki on erityislaki suhteessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) ja henkilötietolakiin. Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään Rikosseuraamusviraston, nykyisin Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön pitämien, rangaistusten täytäntöönpanon alaan kuuluviin tietojärjestelmiin sisältyvien henkilörekistereiden tietosisällöstä ja tietojen käsittelyn periaatteista. Laissa säädetty valtakunnalliset henkilörekisterit ovat tuomittujen, vankien ja rangaistuslaitokseen otettujen tietoja sisältävät täytäntöönpanorekisteri, valvonta- ja toimintarekisteri, turvallisuustietorekisteri sekä rikosseuraamusalan terveydenhuollon toimintayksikön pitämä potilasrekisteri. Lisäksi laissa säädetään vankilakohtaisesta järjestystietorekisteristä. Yhdyskuntaseuraamusta suorittavien henkilöiden henkilötiedot ovat valtakunnallisessa yhdyskuntaseuraamusrekisterissä. Laissa säädettyin edellytyksin voidaan kerätä tietoja myös ulkopuolisista henkilöistä tapaajarekisteriin, tapaamiskieltorekisteriin ja asioijarekisteriin. Lisäksi laissa säädetään rekisteröidyn oikeuksista ja tietoturvallisuudesta siltä osin kuin on tarpeen täydentää yleislain säännöksiä rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvillä erityisillä seikoilla. Kyse on esimerkiksi tietojen luovuttamisesta rangaistusten täytäntöönpanon alaan kuuluvista henkilörekistereistä, Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudesta saada tiettyjä salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja muilta viranomaisilta, tarkastusoikeuden käyttämisestä ja rajoituksista sekä tietojen poistamisesta rekistereistä.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 13 §:n mukaan Vankeinhoitolaitokseen kuuluvat terveydenhuollon toimintayksiköt pitävät kukin omaa potilasrekisteriään. Potilasrekisterin pitämisestä sekä siihen sisältyvien tietojen luovuttamisesta ja muusta käsittelystä on voimassa, mitä siitä 18 §:ssä ja muualla laissa säädetään. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1108/2009) 2 §:n 1 momentin mukaan Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu keskushallintoyksikkö, kolme rikosseuraamusaluetta ja terveydenhuoltoyksikkö. Pykälän 4 momentin mukaan terveydenhuoltoyksikössä on sairaaloita ja poliklinikoita, joilla voi olla toimipaikkoja rikosseuraamusalueen eri yksiköissä sekä tarvittaessa muita toimintayksiköitä. Näin ollen Rikosseuraamuslaitoksessa on enää yksi terveydenhuollon toimintayksikkö ja yksi potilasrekisteri.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain 18 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttamisesta muualla laissa säädetään, vankien terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö voi vangin tai rangaistuslaitokseen otetun henkilön kirjallisella suostumuksella ilmoittaa vankilan johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle henkilön terveydentilaan tai hoitoon liittyvästä seikasta, jonka ilmoittamista lääkäri pitää tarpeellisena tämän henkilön hoidon tai kohtelun kannalta taikka henkilön oman turvallisuuden taikka muiden vankien ja henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan ilman henkilön kirjallista suostumusta voidaan vankeinhoitolaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstölle antaa vain sellaisia 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Pykälän 3 momentissa säädetään, että vangin tai rangaistuslaitokseen otetun terveydentilasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja saanut virkamies saa antaa näitä tietoja vain sellaiselle vankilan virkamiehelle, jolle se hänen virkatehtäviensä hoidon kannalta on välttämätöntä.

Terveydenhuoltohenkilöstön erityiset salassapitosäännökset ovat potilaan asemasta ja

oikeuksista annetussa laissa (785/1992) sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n 2 momentissa säädetään, että potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassa pidettäviä. Terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Sivullisella tarkoitetaan muita kuin asianomaisessa toimintayksikössä potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä.

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin säädettiin poikkeus potilasasiakirjojen salassapidosta, koska pidettiin välttämättömänä sitä, että tiettyin, tarkkarajaisin edellytyksin vangin tai rangaistuslaitokseen otetun terveydentilasta tai hoidosta voidaan antaa tieto ilman henkilön kirjallista suostumusta. Kyse on tiedosta, jonka ilmoittamista lääkäri pitää tarpeellisena kyseisen henkilön hoidon tai kohtelun kannalta taikka henkilön oman turvallisuuden taikka muiden vankien ja henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Käytännössä tässä on ollut kyse vakavista tarttuvista taudeista. Tiedon antamisen olemainen rajaus on se, että kyse voi olla vain sellaisesta tiedosta, josta ei ilmene sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Tiedon antamisesta päättää vankien terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tieto voidaan antaa vain vankilan johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle. He puolestaan voivat luovuttaa tiedon vain sellaiselle virkamiehelle, jolle tieto on virkatehtävien hoidon kannalta välttämätöntä.

Vuoden 2007 alusta lukien henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin lisättiin 19 a § (1099/2006), jonka mukaan vankiloilla on mahdollisuus saada salassapitosäännösten estämättä tieto tuomioistuimelta oikeudenkäyntiasiakirjoista silloin, kun tieto on tarpeen vankilassa järjestettävän, vakavan väkivalta- tai seksuaalirikollisuuden ehkäisyyn tähtäävän toimintaohjelman toteuttamiseksi. Kyse on tiedoista, joita vankeusrangaistuksen täytäntöönpanos-

sa tarvitaan, jotta voidaan täyttää täytäntöönpanolle vankeuslain (767/2005) 1 luvun 2 §:ssä asetettu tavoite lisätä vangin valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan edistämällä vangin elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estää rikosten tekeminen rangaistusajana. Vankeinhoitolaitoksessa ja sittemmin Rikosseuraamuslaitoksessa on käytössä toimintaohjelmia, joiden tarkoituksena on vähentää alttiutta syyllistyä rikoksiin. Eräät toimintaohjelmat on suunnattu ehkäisemään tiettyihin rikostyyppisiin syyllistymistä. Tällaisia ovat esimerkiksi vakavaan väkivaltarikokseen tai seksuaalirikokseen syyllistyneille suunnatut toimintaohjelmat. Jotta kyseisiin toimintoihin voitaisiin valita henkilöt, joille siitä on arvioitavissa olevan hyötyä ja jotta toimintaohjelman toteutus voisi sujua tarkoitetulla tavalla, toimintaohjelman toteuttajat tarvitsevat tiettyjä rikokseen liittyviä tietoja, jotka käyvät ilmi tuomioistuimen salassa pidettäviksi määräämistä oikeudenkäyntiasiakirjoista. Lähtökohtana toimintaohjelmien toteutuksessa on rikokseen syyllistyneeltä itseltään saadut tiedot, mutta teon vähättely tai kiistäminen voi hämärtää toimintaohjelman ohjaajalle tulevan tiedon todenperäisyyttä.

Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt 27.11.2008 puitepäätöksen poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (2008/977/YOS, *tietosuojapuitepäätös*). Puitepäätöksen tarkoituksena on varmistaa korkeatasoinen suoja luonnollisten henkilöiden perusoikeuksille ja -vapauksille ja erityisesti oikeus yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä rikosasioissa sekä taata samalla yleisen turvallisuuden korkea taso. Puitepäätös sisältää henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset säännökset, säännökset arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä, tietojen oikaisemisesta, poistamisesta ja suojaamisesta sekä rekisteröidyn informoinnista ja tiedonsaantioikeudesta. Puitepäätökseen sisältyvät lisäksi säännökset muun muassa tietojen laadun varmentamisesta sekä toiselta jäsenvaltiolta saatujen tietojen käsittelystä ja niiden edelleen siirtämisestä. Puitepäätöksestä ei seuraa välittömiä oikeusvaikutuksia ja se pannaan täytäntöön kansallisella lainsäädännöllä. Vaikka puitepäätös koskee vain EU:n jäsenvaltioiden keskenään

siirtämien tai saataville asettamien henkilötietojen käsittelyä, Suomi on päättänyt panna puitepäätöksen kansallisesti täytäntöön myös puhtaasti kansallisen henkilötietojen käsittelyn osalta. Puitepäätöksen täytäntöönpanoa oikeusministeriön hallinnonalalla koskeva hallituksen esitys on valmisteilla oikeusministeriössä. Puitepäätös tuli voimaan 19.1.2009. Se tuli panna täytäntöön ennen 27.11.2010.

1.2 Nykytilan arviointi

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki on toiminut hyvin. Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereihin kerättyjä arkaluonteisia tietoja on käsitelty ja tiedot on suojattu asianmukaisesti. Rekisteröityjen yksityisyyden suoja on kyetty varmistamaan. Siltä osin kuin rangaistusten täytäntöönpanotehtävien hoitamisessa on välttämätöntä voida poiketa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain ja henkilötietolain säännöksistä, tämä voi tapahtua tarkkarajaisten säännösten nojalla. Esimerkiksi rangaistusten täytäntöönpanoa valvovalle viranomaisille ei ole juurikaan tullut henkilötietojen käsittelyä koskevia kanteluita.

Voimassa olevassa henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettussa laissa rikosseuraamusalan viranomaisnimet eivät vastaa vuoden 2010 alusta käyttöön otettua organisaatiota, jossa Rikosseuraamusvirasto, Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoitolaitos on yhdistetty Rikosseuraamuslaitokseksi. Samassa yhteydessä toteutettuja yhdyskuntaseuraamusten ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon eräitä yhteinäistämistoimia ei ole huomioitu tässä laissa. Lisäksi eräät käsitteet ovat poistuneet käytöstä, kuten rangaistuslaitos-käsite.

Voimassa olevassa laissa säädetty rekisterikonaisuus ja rekistereiden tietosisällöt vastaavat pääosin nykyisiä toiminnallisia vaatimuksia. Eräitä sisällöllisiä täsmennyksiä käytännön toiminnassa kuitenkin tarvitaan. Yhdyskuntaseuraamusrekisterin tietosisältöjä on tarpeen tarkentaa. Koko tietojärjestelmää koskeviin yksilöintitietoihin on turvallisuussyihin perustuen kaivattu mahdollisuutta ottaa ja tallettaa tuomitun valokuva. Vankilassa säännönmukaisesti käyvien henkilöiden tie-

tojen keräämiseen tarkoitettu asioijarekisteri on osoittautunut tarpeettomaksi. Kyse on esimerkiksi tavarantoimittajista tai vankien toimintoja ohjaavista yksityisten tahojen edustajista. Heidän tietojensa mahdollista rekisteröintiä sääntelee joka tapauksessa henkilötietolaki.

Rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvässä toiminnassa korostuu yhä selvemmin täytäntöönpanolle asetetut vaikuttavuustavoitteet. Rangaistus on pantava täytäntöön siten, että parannetaan rikoksesta tuomitun henkilön sosiaalisia valmiuksia ja pyritään ehkäisemään uusiin rikoksiin syyllistymistä. Näihin vaativiin tavoitteisiin pääsemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen tulee toimia kiinteässä yhteistyössä muiden viranomaisten ja tuomitun elämää kohentamaan pyrkivien muiden tahojen kanssa. Tämä edellyttää myös tietojenvaihtoa, joka tulee toteuttaa lain mukaisesti ja tarkkarajaisesti. Käytännön toiminnassa on havaittu eräitä tiedonkulun laajentamisen tarpeita. Kyse on esimerkiksi vankeusrangaistuksen täytäntöönpanossa tarvittavien sosiaalihuollon tietojen saannin saattamisesta samalle tasolle kuin mitä se yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa.

Käytännön toiminnan kannalta ongelmallisina on pidetty eräitä potilasrekistereiden tietojen luovuttamisen ja saamisen rajoituksia. Rikosseuraamuslaitos hankkii eräiltä osin terveydenhuollon palveluita joko muilta julkisen terveydenhuollon toimijoilta tai yksityisiltä terveydenhuollon toimintayksiköiltä taikka ammattihenkilöiltä. Tämä on välttämätöntä, koska esimerkiksi kaikissa avolaitoksissa ei ole Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevaa lääkäriä. Terveydenhuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi tarvittaisiin Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietojen käsittelyn laajennusta siten, että tietyin edellytyksin näiden tietojen käsittely olisi mahdollista antaa lain tai kirjallisen toimeksiannon nojalla Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon yhteydessä työskentelevälle muulle kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevalle terveydenhuollon ammattihenkilölle. Tätä tilannetta koskeva tietojen käsittelyn säätämisen tarve on tullut esiin muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen antamassa lausunnossa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikosseu-

raamusalan organisaatiouudistukseen liittyvien lakien muuttamiseksi (HE 279/2010 vp).

Toinen Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietojen luovuttamisen laajennustarve on havaittu tilanteissa, joissa eräät Rikosseuraamuslaitoksen muut virkamiehet kuin terveydenhuollon ammattihenkilöt tarvitsisivat potilasrekisterin tietoja pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentin mukaisen väkivaltariskin arvioimisessa ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemisessa ja toteuttamisessa. Tämä tietojen saamisen tarve on samankaltainen kuin voimassa olevan lain 18 §:ssä säädetty, lähinnä tarttuvia tauteja koskeva tiedon luovuttamisen mahdollisuus. Niin ikään pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaisen väkivaltariskin arvioimisen ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemisen ja toteuttamisen tarkoituksessa Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö tarvitsee tietoja muulta terveydenhuollon toimintayksiköltä, kuten mielentilatutkimuksen tehneeltä psykiatriselta sairaalalta. Eduskunnan lakivaliokunta on mietinnössään hallituksen esityksestä rikosseuraamusalan organisaatiouudistukseen liittyvien lakien muuttamiseksi (LaVM 35/2010 vp) kiinnittänyt huomiota tässä kappaleessa todettujen tiedonsaantien turvaamiseen.

Euroopan unionin neuvoston hyväksymä tietosuojapuitepäätös edellyttää muun muassa tietojen oikeellisuudesta vastaamiseen sekä tietojen tarkistamiseen, oikaisemiseen, poistamiseen ja suojaamiseen liittyvien säännösten täsmentämistä.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saattaa henkilötietojen käsittelyä rangaistusten täytäntöönpanossa koskeva laki ajan tasalle rikosseuraamusalan muuttuneen organisaation ja yhtenäistettyjen toimintatapojen osalta. Niin ikään tavoitteena on tehdä käytännön toiminnassa tarpeellisiksi havaittuja rekisterisisältöjä ja henkilötietojen käsittelyä koskevia täsmennyksiä. Tavoitteena on ottaa huomioon myös julkishallinnossa lisääntyneet tarpeet viranomaisten välisestä yhteistyöstä. Tämä

edellyttää tietojenvaihtosäännösten saattamista yhteistyövelvoitteiden mukaisiksi. Tämän tulee kuitenkin tapahtua tarkkarajaisesti. Erityisesti rikosseuraamusalalla korostuva uusintarikollisuuteen vaikuttamisen tavoite edellyttää yhä suurempaa tuomitun elämäntilanteeseen paneutumista ja tuomitun rikoksettoman elämän valmiuksien parantamista muun muassa siten, että eri viranomaiset toimivat tässä tehtävässä yhteistyössä paitsi rangaistuksen suorittamisen aikana myös ennen sitä ja sen jälkeen.

Yksityisyyden suojaamisen vaatimukset ovat lisääntyneet. Kansainväliset velvoitteet sisältävät yhä tarkempia tietosuojan vaatimuksia. Kyse on muun muassa tietojen tarkistamiseen, oikaisemiseen, poistamiseen ja suojaamiseen liittyvien säännösten täsmämisestä.

Edellä todettujen tavoitteiden toteuttamiseksi lainsäädäntöön tehtäisiin rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen ja toiminnallisten muutosten edellyttämät korjaukset ja muutokset. Rikosseuraamusalan viranomaisnimien muuttamisen vuoksi ehdotetut muutokset koskevat lähes jokaista lain pykälää. Lisäksi rekistereiden sisältöön ja henkilötietojen käsittelyyn ehdotetut muutokset edellyttäisivät joidenkin pykälien tai momenttien järjestysten muuttamista. Lakiin on sen noin yhdeksän vuoden voimassaolon aikana tehty viisi muutosta, jotka ovat hieman vaikuttaneet lain systematiikkaan. Jotta laki voisi esitettyjen muutosten jälkeen olla selkeä ja systemaattinen, esitetään annettavaksi uusi laki.

Esityksen keskeiset ehdotukset ovat seuraavat. Rikosseuraamusalan viranomaisnimet muutettaisiin nykyisen organisaation mukaisesti siten, että laissa käytettäisiin Rikosseuraamuslaitos-nimeä. Niin ikään muutettaisiin käytöstä poistettu rangaistuslaitos-käsite täytäntöönpanoyksikkö-käsitteeksi. Turvallisuuteen liittyvistä syistä laissa säädettäisiin mahdollisuudesta ottaa ja tallettaa rekisteriin valokuva rangaistusta suorittavasta henkilöstä. Valokuva poistettaisiin rekisteristä rangaistuksen tultua suoritetuksi. Yhdyskuntaseuraamuksen ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvien henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä yhdenmukaistettaisiin muun muassa tietojen saantia muilta viranomaisilta koskevin osin.

Esityksessä ehdotettaisiin eräitä potilasrekisterin tietojen käsittelyyn liittyviä laajennuksia. Koska vankiterveydenhuollon järjestämisessä käytetään myös muita kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevia terveydenhuollon ammattihenkilöitä, esitetään, että erillisen luvan perusteella ja tietyin edellytyksin tietojen käsittelyn mahdollisuus olisi myös lain tai kirjallisen toimeksiannon nojalla Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon yhteydessä työskentelevällä muulla kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä. Pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaiseen väkivaltariskin arvioimiseen ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseen ja toteuttamiseen liittyen tehtäisiin mahdolliseksi tietojen luovuttaminen Rikosseuraamuslaitoksen eräille muille virkamiehille kuin terveydenhuollon ammattihenkilöille samoin edellytyksin ja menettelyin kuin mitä voimassa olevassa laissa on säädetty lähinnä vakavien tarttuvien tautien osalta. Edellä todetussa väkivaltariskin arvioimisen ja siihen vaikuttamiseen tähtäävän toiminnan järjestämisen tarkoituksessa esitetään Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikölle oikeutta saada tietoja muulta terveydenhuoltoyksiköltä.

Esityksessä ehdotettaisiin myös täsmennettyjä säännöksiä rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen, poistamiseen ja suojaamiseen sekä tarkennuksia säännönmukaisiin tietojen tarkistamisiin.

Lain nimi muutettaisiin laiksi henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole olennaisia taloudellisia vaikutuksia. Rikosseuraamuslaitoksessa on käynnissä tietojärjestelmien uudistamishanke, jossa yhdistetään vankitietojärjestelmä ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien tietojärjestelmä. Yhdistäminen tapahtunee parin, kolmen vuoden kuluessa. Siinä yhteydessä esimerkiksi tietojen poistaminen rekistereistä muuttuu nykyistä automaattisemmaksi.

Esityksellä ei ole olennaisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Rikosseuraamusalalla vuonna 2010 käyttöön otettu organisaatio

on vakiinnuttanut toimintansa sekä sisäisesti että suhteessa keskeisiin yhteistyöviranomaisiin. Esityksessä täsmennetään ja nykyaikaistetaan viranomaisten välistä tietojenvaihtoa siltä osin kuin käytännön työssä on havaittu välttämättömäksi. Tämä pikemminkin helpottanee viranomaisten toimintaa kuin aiheuttaisi nykyistä enemmän vaivaa tai kustannuksia. Jonkinasteisia vaikutuksia olisi potilasrekisterin sisältämien tietojen luovuttamisesta ja saamista koskevilla ehdotuksilla. Vaikutuksia syntyisi siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilöt joutuisivat nykyistä enemmän ratkaisemaan tietopyyntöjä sekä muokkaamaan potilasrekisteristä luovutettavia tietoja sellaisiksi, ettei niitä käy selville sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta ja että tiedoista olisi hyötävä väkivaltariskiä arvioitaessa ja väkivaltaiseen käyttäytymiseen vaikuttamaan pyrkivien toimintaohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Esitetyt laajennukset olisivat kuitenkin tapausmääräisesti varsin pienet.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä. Valmistelutyössä on toimittu yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa.

Esityksestä pyydettiin lausunnot oikeusministeriön lainvalmisteluosastolta ja oikeushallinto-osastolta, Valtakunnansyyttäjänvirastolta, Valtakunnanvoudinvirastolta, Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköltä, Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköltä, Etelä-Suomen, Länsi-Suomen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueelta, oikeushallinnon tietotekniikkakeskukset, Oikeusrekisterikeskukset, tietosuojavaltuutetun toimistolta, sisäasiainministeriöl-

tä, rajavartiolaitoksen esikunnalta, Poliisihallitukselta, Maahanmuuttovirastolta, puolustusministeriöltä, Tullilaitokselta, Väestörekisterikeskukset, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralta, Suomen Kuntaliitolta ja Kansaneläkelaitokselta.

Lausunnot saatiin 17 taholta. Lausunnoista on laadittu yhteenveto. Lausunnoissa esitystä pidettiin perusteltuna. Esitystä on muokattu lausuntojen eräiden yksityiskohtaisten muutosehdotusten mukaisesti. Tietosuojavaltuutetun lausunnossaan esiin tuoma ongelma Rikosseuraamuslaitoksen sosiaalityöntekijöiden keräämien henkilötietojen käsittelemisestä selvitetään erikseen ja sitä koskeva muutosesitys annetaan myöhemmin.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Sisäasiainministeriössä on valmisteltavana henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) muutos sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) muutos. Sisäasiainministeriön ehdotuksen mukaan tässä yhteydessä esitetään muutettavaksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n 2 momentin 3 kohtaa ja 19 §:n 1 momentin 6 kohtaa siten, että tietojen saantia ja luovuttamista koskevat säännökset vastaavat toisiaan rangaistusten täytäntöönpanoa ja poliisitoiminta koskevissa säännöksissä. Valtiovarainministeriössä on valmisteltavana henkilötietojen käsittelystä tullilaitoksessa annettava laki.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa

Lain nimike olisi laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa. Määrällisesti suurin osa rangaistusten täytäntöönpanoa koskee sakkorangaistuksia, joiden täytäntöönpanoa ehdotettava laki ei koske muutoin kuin sakon muuntorangaistuksen osalta. Laissa olisi nimenomaisesti kyse henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksen suorittamassa rangaistusten täytäntöönpanossa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain soveltamisala. Laissa säädettäisiin rangaistusten täytäntöönpanon sekä muiden Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilörekisterien pitämisestä ja muusta henkilötietojen käsittelystä. Voimassa olevaan lakiin verrattuna kyse olisi viranomaisnimien muuttamisesta siten kuin vuoden 2010 alusta lukien voimaan tullut rikosseuraamusalaa koskenut organisaatiouudistus edellyttää. Tämä tarkoittaa sitä, että Rikosseuraamusviraston, Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen sijasta käytettäisiin Rikosseuraamuslaitos-nimeä.

Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 3 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitoksen tehtävänä on ehdolliseen vankeusrangaistukseen tuomittujen nuorten rikoksenteekijöiden valvonta, nuorisorangaistuksen, yhdyskuntapalvelun, vankeusrangaistuksen ja sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano, ehdonalaiseen vapauteen päästettyjen valvonta sekä tutkintavankeuden toimeenpano ja muu rangaistuksen täytäntöönpano sen mukaan kuin niistä erikseen säädetään. Marraskuun 2011 alusta lukien voimaan tulleen valvontarangaistuksesta annetun lain 5 §:n mukaan Rikosseuraamuslaitos ja ulosottomies huolehtivat valvontarangaistuksen täytäntöönpanosta.

Voimassa olevan lain mukaisesti 1 §:n jäljimmäisessä virkkeessä säädettäisiin nyt ehdotettavan lain erityislakiominaisuudesta. Säännöksen mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovellettaisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia.

2 §. Määritelmät. Ehdotettavan lain määritelmät olisivat pääosiltaan voimassa olevan lain kaltaiset. Lakiehdotuksen 1 ja 2 kohdat eli tuomittua ja vankia koskevat määritelmät säilyisivät voimassa olevan mukaisina.

Voimassa olevan lain 3 kohdassa on määritelty rangaistuslaitokseen otettu. Lokakuun 2006 alusta lukien voimaan tulleissa vankeutta ja tutkintavankeutta koskevissa uusissa säädöksissä luovuttiin rangaistuslaitoksen käsitteestä. Näin ollen nyt ehdotettavassa laissakaan ei käytettäisi rangaistuslaitoskäsitettä. Vastaava käsite olisi täytäntöönpanoyksikköön otettu, joka tarkoittaisi henkilöä, joka on vangittu tai muutoin lain nojalla otettu vankilaan tai muuhun Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikköön. Pääosin kyse olisi tutkintavangeista. Kyse voisi olla myös oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 37 §:ssä tarkoitetuista henkilöistä, jotka ovat kieltäytyneet vannomasta valaa tai antamasta vakuutusta tai todistamasta ja ovat tästä syystä vangitut. Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan laitoksen toimintaa varten maa jakautuu alueisiin. Alueilla on yksiköitä, jotka koostuvat vankiloista, yhdyskuntaseuraamustoimistoista ja muista rangaistusten täytäntöönpanosta ja tutkintavankeuden toimeenpanosta vastaavista yksiköistä. Alueilla voi olla myös arviointikeskus ja alueen yhteisistä tehtävistä vastaavia yksiköitä. Esimerkkinä muusta täytäntöönpanoyksiköstä on vankien vapautumisvaiheen toimintaan keskittyvä yksikkö.

Ehdotetun 4 kohdan tapaaajan käsitteeseen lisättäisiin tilanne, jossa henkilö käy tapauksessa paitsi vankia myös täytäntöönpanoyksikköön otettua.

Kuten edellä 3 kohdassa, myös 5 kohdan ulkopuolisen henkilön määritelmässä olisi kyse rangaistuslaitokseen otettu –käsitteen

muuttamisesta täytäntöönpanoyksikköön otetuksi.

Ehdotetun 6 kohdan yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevaan määritelmään tehtäisiin voimassa olevaan lakiin verrattuna täsmennys ehdollisen vankeuden osalta siten, että kyse olisi nimenomaisesti ehdollisen vankeuden valvontaan tuomitusta nuoresta rikoksentehtäjästä. Kohtaan lisättäisiin yhdyskuntaseuraamuksen suorittajina marraskuun 2011 alusta lukien käyttöön otettua valvontarangaistusta suorittava henkilö sekä rikoslain (34/1889) 2 c luvun 8 §:ssä tarkoitettussa valvotussa koevapaudessa oleva henkilö.

2 luku **Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit**

3 §. *Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset henkilörekisterit.* Ehdotetun lain 3 § olisi pääosiltaan samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon rikosseuraamusalan nykyinen, yhtenäinen organisaatio. Lisäksi 1 momentista poistettaisiin tarpeettomana tietojärjestelmää koskeva automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä –määre. Tietojärjestelmän ja henkilörekisterin käsitteellistä eroa selvennettäisiin toteamalla erikseen Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tehtävä yhtäältä tietojärjestelmän pitäjänä ja toisaalta henkilörekistereiden rekisterinpitäjänä. Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri kuuluisi Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään, mutta sen rekisterinpitäjä olisi Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö.

Rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen perusteella voimassa olevan lain 3 §:n 2 ja 3 momentti yhdistettäisiin. Ehdotetun pykälän 2 momentissa lueteltaisiin Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat henkilörekisterit. Ne olisivat täytäntöönpanorekisteri, yhdyskuntaseuraamusrekisteri, valvonta- ja toimintarekisteri, turvallisuustietorekisteri sekä Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri. Rekisterit olisivat samat kuin voimassa olevassa lainsäädännössä lisätynä Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterillä, joka kuuluisi Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään.

Ehdotetun 3 §:n 2 momentissa luetellut Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat henkilörekisterit sisältäisivät tietoja tuomitusta, vangista, täytäntöönpanoyksikköön otetusta tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavasta siten kuin laissa säädetään. Ehdotetun 3 §:n 3 momentissa olisi säännös, jonka mukaan Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluisivat myös 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetuista tapajista pidettävä tapajarekisteri ja tapaamiskieltorekisteri. Siltä osin kuin tapajalle olisi annettu vankeuslain 13 luvun 6 §:n tai tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 5 §:n mukainen tapaamiskiello, tiedot rekisteröitäisiin tapaamiskieltorekisteriin. Ehdotettu momentti vastaisi näiltä osin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Voimassa olevassa laissa oleva asioijarekisteri poistettaisiin, koska käytännössä tällaista rekisteriä ei ole tarvittu. Henkilöitä, joita alun perin ajateltiin asioijarekisterin rekisteröityinä, ovat esimerkiksi tavarantoimittajat ja ulkopuoliset toimintojen järjestäjät, kuten AA-kerhon ohjaajat. Siltä osin kuin Rikosseuraamuslaitoksella on tarve rekisteröidä säännönmukaisesti vankilassa asioivien henkilöiden tietoja, sovellettaisiin henkilötietolakia.

4 §. *Yksilöintitiedot.* Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluviin henkilörekistereihin rekisteröidyn henkilön yksilöimiseen tarvittavina tietoina tallettaisiin tuomitun, vangin, täytäntöönpanoyksikköön otetun ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rekisteröidyn nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kotikunta ja osoite sekä mahdolliset henkilötuntemerkit. Edellä todettuja yksilöintitietoja voitaisiin 3 §:n 2 momentissa mainittuihin rekistereihin tallettaa myös henkilöstä, josta laaditaan seuraamuksen tuomitsemista tai täytäntöönpanoa varten tarvittava selvitys, suunnitelma tai lausunto. Kyse olisi esimerkiksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain (633/2010) mukaisesta seuraamusselvityksestä, yhdyskuntapalvelun soveltuvuusselvityksestä tai valvontarangaistuksen tuomitsemisen edellytysten selvittämisestä. Säännös olisi voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna täsmällisempi.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että 3 §:n 2 momentissa mainittuun rekisteriin rekisteröidystä vangista, täytäntöön-

panoysikköön otetusta, valvontarangaistusta suorittavasta ja valvotussa koevapaudessa olevasta henkilöstä voitaisiin ottaa valokuva ja tallettaa se hänen yksilöintitietoihinsa. Valokuvan ottamisen ja tallettamisen tarve liittyisi turvallisuusseikkoihin. Vankilassa olisi välttämätöntä nopeastikin voida varmistaa tietyn henkilön henkilöllisyys. Sama koskisi yhdyskuntaseuraamuksia, joiden täytäntöönpanoon kuuluu mahdollisuus suorittaa valvontatoimia tuomitun omassa elinpiirissä, kuten hänen kotonaan. Esimerkiksi kun Rikosseuraamuslaitoksen virkamies menee valvontarangaistusta suorittavan kotiin, hänen pitäisi voida varmistua siitä, että siellä tavattava henkilö on juuri kyseinen valvontarangaistusta suorittava henkilö. Samoin esimerkiksi valvotussa koevapaudessa olevan toimintapaikalla käytässä on voitava varmistautua siitä, että kyseessä on kyseistä seuraamusta suorittava henkilö. Valokuva olisi poistettava rekisteristä välittömästi rangaistuksen tultua suoritetuksi. Koska valokuvan ottaminen ja tallettaminen perustuisivat täytäntöönpanon turvallisuus- ja valvontatoimien asianmukaisuuden varmistamiseen, valokuvaa ei tarvittaisi rangaistuksen tultua suoritetuksi.

Rekisteröidyn yksilöimiseen tarvittavina tietoina ja hakutunnuksena talletettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen 3 §:n 3 momentissa mainittuun tapaajarekisteriin ja tapaamiskielto rekisteriin rekisteröidyn nimi ja henkilötunnus. Säännös vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Voimassa olevan lain 4 §:ssä on 3 momentti, joka koskee vastuuta rekisteriin merkittyjen tietojen oikeellisuudesta. Kyseinen säännös esitetään siirrettäväksi tietojen käsittelyn periaatteita koskevan 3 luvun alkuun, lakiehdotuksen 13 §:ksi.

5 §. Täytäntöönpanorekisteri. Täytäntöönpanorekisteri sisältäisi kaikkia tässä laissa tarkoitettuja rangaistuksia koskevat perustiedot. Siksi ehdotetaan muutettavaksi täytäntöönpanorekisterin ja yhdyskuntaseuraamusrekisterin järjestystä laissa verrattuna voimassa olevaan lakiin, jonka 5 § koskee yhdyskuntaseuraamusrekisteriä ja 6 § täytäntöönpanorekisteriä.

Ehdotetun pykälän johtolauseeseen tehtäisiin täytäntöönpanoysikkö-käsitteen käyttönoton edellyttämä muutos. Lisäksi johto-

lauseessa otettaisiin huomioon se, että täytäntöönpanorekisteri sisältäisi myös yhdyskuntaseuraamusta suorittavien henkilöiden täytäntöönpanon perustiedot.

Pykälän 1 kohdan mukaan täytäntöönpanorekisterin tietoja olisivat rikos- ja tuomiotiedot. Säännös olisi voimassa olevan lainsäädännön mukainen. Pykälän 2 kohdassa säädettäisiin tutkintavankia koskevista erityisistä määräyksistä. Voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna siihen lisättäisiin maininta, jonka mukaan näitä erityisiä määräyksiä olisivat tiedot erillään pitämisen tarpeesta ja yhteydenpitomahdollisuuksien rajoituksista. Ehdotetut 3 ja 4 kohta koskisivat tietoja kurinpitovankien rikoksista ja niiden seuraamuksista sekä täytäntöönpanon tai toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä ja olisivat voimassa olevan lainsäädännön kaltaiset.

Ehdotettu 2 momentti koskisi yhdyskuntaseuraamuksen ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanemiseksi sekä tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi välttämättömiä muita tietoja. Siihen olisi yhdistetty voimassa olevan lain 6 §:n 3 ja 6 kohdat.

6 §. Yhdyskuntaseuraamusrekisteri. Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti pykälä sisältäisi yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen ja täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset tiedot. Lähtökohtana olisi, että rekisteröitävät tiedot olisivat sellaisia tietoja, joita kyseisten yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annettujen lakien perusteella tarvitaan yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksiä harkittaessa sekä pantassa täytäntöön yhdyskuntaseuraamusta. Kun on kyse tuomioistuimen tuomitsemista yhdyskuntaseuraamuksista (ehdollisen vankeuden valvonta, nuorisorangaistus, yhdyskuntapalvelu ja valvontarangaistus), tuomioistuimella tulee olla käytössään asianmukainen selvitys yhdyskuntaseuraamukseen tuomitsemisen edellytyksistä. Tällainen selvitys on esimerkiksi soveltuvuusselvitys, jonka Rikosseuraamuslaitos laatii rikoksesta epäillyn valmiuksista suorittaa tietynlaista omaehtoisuutta edellyttävä yhdyskuntapalvelu. Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyy kirjallinen suunnitelma, joka on täytäntöönpanon keskeinen asiakirja. Sen nojalla sekä tuomittu että käytännön täytäntöönpanosta huolehtiva valvoja tietävät yksityiskohtaisesti, mikä on kyseisen seuraamuksen

täytäntöönpanon sisältö. Nämä seikat tuotaisiin esiin 6 §:n 1 momentissa ja 2 momentin johtolauseessa.

Ehdotetun pykälän 1 momentti koskisi tietoja, jotka ovat välttämättömiä tuomioistuinten harkitessa, voidaanko kyseinen rikoksesta epäilty henkilö tuomita yhdyskuntaseuraamukseen ja mikä yhdyskuntaseuraamus tulisi kyseeseen. Tämän säännöksen nojalla rekisteröitävät tiedot olisivat selvityksessä tai suunnitelmassa, jonka Rikosseuraamuslaitos laatii kyseisen yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoa koskevien säännösten perusteella. Näin ollen yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältäisi yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemista varten laadittavaan seuraamusselvitykseen, soveltuvuusselvitykseen, toimeenpanosuunnitelmaan sekä muihin valmiiksi toimenpiteisiin ja lausuntoihin liittyvät tiedot. Näitä tietoja olisivat esimerkiksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisestä annetun lain 5 §:n mukaiset tiedot nuoren sosiaalisesta tilanteesta ja tukitoimenpiteiden tarpeesta, yhdyskuntapalvelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (4/2011) 2 §:n mukaiset tiedot rikoksesta epäillyn olosuhteista sekä halukkuudesta suoriutua yhdyskuntapalvelusta, nuorisorangaistuksesta annetun lain (1196/2004) 4 §:n mukaiset tiedot valvojan ja tuomitun välisestä yhteydenpidosta ja nuoren sosiaalista toimintakykyä edistävistä tehtävistä ja ohjelmista sekä valvontarangaistuksesta annetun lain 7 §:n mukaiset tiedot rikoksesta epäillyn henkilökohtaisista olosuhteista ja muista valvontarangaistukseen tuomitsemisen edellytyksistä. Samankaltaiseen selvitykseen ja harkintaan perustuu Rikosseuraamuslaitoksen päätös päästää ehdotonta vankeusrangaistusta suorittava vanki valvottuun koevapauteen.

Ehdotetun 6 §:n 2 momentti koskisi yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyviä tietoja, jotka on kirjattu kyseistä seuraamusta koskevaan suunnitelmaan ja jotka liittyvät suunnitelman noudattamiseen sekä lain ja suunnitelman mukaisten velvollisuuksien mahdolliseen rikkomiseen. Pykälän 2 momentissa tarkoitettut tiedot olisivat: 1) ehdollisen vankeuden valvontasuunnitelman sisältö ja ehdot, valvottavan mahdollinen velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvontaan liittyvät tiedot; 2) nuorisorangaistuksen täsmennetyin toimeen-

panosuunnitelman sisältö ja ehdot, nuorisorangaistukseen tuomitun mahdollinen velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut täytäntöönpanoon liittyvät tiedot; 3) yhdyskuntapalvelun toimeenpanosuunnitelman sisältö ja ehdot, mahdollinen velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut täytäntöönpanoon liittyvät tiedot; 4) valvontarangaistuksen täsmennetyin toimeenpanosuunnitelman sisältö ja ehdot, mahdollinen velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvontarangaistuksen täytäntöönpanossa ja valvonnassa välttämättä tarvittavat tiedot; 5) valvotun koevapauden toimeenpanosuunnitelman sisältö ja ehdot, mahdollinen velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut siihen liittyvät tiedot; sekä 6) ehdonalaisesti vapautetun valvontasuunnitelman sisältö ja ehdot, mahdollinen velvollisuuksien rikkominen ja rikkomisen seuraamus sekä muut valvontaan liittyvät tiedot. Lisäksi momentti sisältäisi säännöksen, jonka perusteella olisi mahdollista rekisteröidä yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömät muutkin kuin 1–6 kohdassa mainitut tiedot.

Lain 6 §:n 3 momentin mukaan yhdyskuntaseuraamusta suorittavan tietoihin voisi sisältyä edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös muista henkilöistä kuin yhdyskuntaseuraamusta suorittavista. Vastavansisältöinen säännös on voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentissa koskien valvonta- ja toimintarekisteriin sisältyviä tietoja. Kyseiset tiedot olisivat välttämättömiä rikoksesta epäillyn tai tuomitun sosiaalisen tilanteen selvittämiseksi sekä rangaistuksen täytäntöönpanon aikana toteutettavien, sosiaalista toimintakykyä parantamaan tähtäävien toimintojen järjestämiseksi. Kyse olisi esimerkiksi rikoksesta epäillyn tai tuomitun ilmoittamista perhetiedoista taikka työ- tai opiskelupaikan yhteyshenkilöitä koskevista tiedoista.

7 §. Valvonta- ja toimintarekisteri. Valvonta- ja toimintarekisteri sisältäisi laitostarkoituksen ylläpitämistä sekä vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen valvontaa ja toimintaan osallistumista varten tarpeelliset tiedot. Pykälän 1 momentin mukaan valvonta- ja toimintarekisterin tiedot koskisivat si-

joittamista, valvonnan järjestämistä, turvallisuuden ylläpitämistä, osallistumisvelvollisuuden täyttämistä ja muuhun toimintaan osallistumista, koulutusta, työkokemusta, sosiaalista tilannetta, työ- ja toimintakyvyn arviointia, rangaistusajan suunnitelmaa, muita toimintaan sijoittamista varten tehtyjä arviointeja ja suunnitelmia, yhteyksiä täytäntöönpanoyksikön ulkopuolelle, vapautumisen valmistelua ja vapauttamissuunnitelmaa, karraamista ja avolaitoksesta luvatta poistumista sekä poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityölupaehtojen rikkomista samoin kuin Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomista.

Säännös olisi pääosin samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Muutokset koskisivat rangaistuslaitos-käsitteen korvaamista täytäntöönpanoyksikkö-käsitteellä. Lisäksi esitetään erikseen mainittaviksi rekisteröitävinä tietoina 5 kohdassa rangaistusajan suunnitelma ja toimintaan sijoittamista varten tehdyt suunnitelmat sekä 7 kohdassa vapauttamissuunnitelma. Voimassa olevan lain 7 §:n 9 kohdan tieto kurinpitörikkomuksista on jo täytäntöönpanorekisteriin merkitty tieto, joten se poistettaisiin valvonta- ja toimintarekisteristä.

Ehdotetun 2 momentin mukaan vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen tietoihin voisi sisältyä edellä 1 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen sekä laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös muista henkilöistä kuin vangista tai täytäntöönpanoyksikköön otetusta. Säännös olisi täytäntöönpanoyksikkö-käsitteen käyttöönottoa lukuun ottamatta voimassa olevan lain mukainen. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi vangin ilmoittamat tiedot lähiomaisistaan tai yhteystiedot siviilityöpaikkaan.

Voimassa olevan lain 7 §:n 3 momentti koskee valvontarangaistuksen täytäntöönpanon edellyttämien tietojen rekisteröintiä. Nyt ehdotettavassa laissa kyseiset tiedot olisivat 6 §:n 2 momentin 4 kohdassa.

8 §. Turvallisuustietorekisteri. Ehdotetun 8 §:n 1 momentin mukaan turvallisuustietorekisteri sisältäisi vankilassa tai vankilasta käsin tapahtuvan taikka vankeusaikaisen rikollisuuden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi sekä laitosturvallisuuden ylläpitämiseksi tar-

peellisia tietoja henkilöistä, joiden on syytä epäillä syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta taikka myötävaikuttavan tai myötävaikuttaneen rikokseen, josta saattaa seurata enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta. Turvallisuustietorekisterin tietojen oikeellisuus olisi varmistettu. Säännös olisi voimassa olevan lainsäädännön mukainen.

Pykälän 2 momentin mukaan turvallisuustietorekisteri voisi sisältää tietoja myös muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista poikkeuksellisista turvallisuutta vaarantavista tapahtumista vankilassa sekä tällaisiin tapahtumiin liittyvistä henkilöistä. Momentin tarkoittamissa tapauksissa kyse olisi esimerkiksi sellaisista tiedoista, joita ei voida yhdistää tiettyyn henkilöön. Turvallisuustietorekisterin laitosturvallisuutta varmistavan luonteen vuoksi siihen voitaisiin kerätä tietoja myös muista henkilöistä kuin vangeista ja täytäntöönpanoyksikköön otetuista. Muuta henkilöä koskevan tiedon tallettaminen rekisteriin edellyttäisi aina sitä, että tämän henkilön voidaan perustellusti epäillä syyllistyneen tai syyllistyvän rikokseen tai vaarantavan vankilan turvallisuutta. Voimassa olevassa laissa on samansisältöinen säännös.

9 §. Tapaajarekisteri. Ehdotettu 9 §:n mukaan laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidettäisiin vankeja ja täytäntöönpanoyksikköön otettuja luvallisesti tapaamassa käyvistä henkilöistä tapaajarekisteriä, johon kerättäisiin tiedot tapaajan nimestä ja henkilötunnuksesta, ketä tapaaja saapuu tapaamaan sekä tapaamisajankohdasta. Muiden kuin vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen henkilöiden tietojen rekisteröinnille tulee olla erittäin vahvat perustelut. Laitosturvallisuuden ja järjestyksen vuoksi Rikosseuraamuslaitoksen on välttämättä kyettävä valvomaan ulkopuolisten henkilöiden liikkumista vankilassa ja sen alueella. Tämän nojalla tapaajarekisterin pitämistä on pidetty perusteltuna.

Pääosin ehdotettu pykälä on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Säännöksestä esitetään poistettavaksi voimassa olevassa laissa oleva 3 kohta, jonka mukaan tapaajarekisteriin voitaisiin kerätä muut tapaamiseen liittyvät tiedot. Säännöksen perusteissa on todettu esimerkkinä tällaisesta tiedosta tapaajan vangille tuomien tavaroiden

luettelointi rekisterissä. Säännöksen poistamista perustellaan sillä, että jos tapaamiseen mahdollisesti liittyy muita olennaisia tietoja kuin ehdotuksen 1 – 3 kohdissa on todettu, tiedot kuuluisivat muihin rekistereihin, kuten valvonta- ja toimintarekisteriin.

10 §. Tapaamiskielto. Ehdotetun 10 §:n mukaan laitosjärjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidettäisiin tapaamiskielto rekisteriä. Rekisteri sisältäisi tietoja henkilöistä, joille on annettu vankeuslain 13 luvun 6 §:n tai tutkintavankeuslain 9 luvun 5 §:n mukainen tapaamiskielto. Rekisteriin kerättäisiin tapaamiskieltoon asetetun henkilön nimen ja henkilötunnuksen lisäksi tiedot tapaamiskieltoon sisällöstä ja perusteesta sekä tapaamiskieltoon voimassaoloajasta. Ehdotettu pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa lainsäädäntöä. Pykälän jälkimmäiseen virkkeeseen esitetään muutosta, jolla täsmennettäisiin, mitkä ovat tapaamiskieltoon asetetun henkilön yksilöintitiedot. Ne olisivat nimi ja henkilötunnus. Henkilötunnuksen käyttö olisi perusteltua, koska tapaamiskielto-kieltotapauksissa henkilön yksiselitteinen yksilöinti on välttämätöntä.

11 §. Järjestystietorekisteri. Ehdotetun lain 11 §:n 1 momentin nojalla Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikkö saisi 3 §:n 2 momentissa mainittujen Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnallisten rekisterien tietojen lisäksi tarvittaessa kerätä tietoja 7 §:ssä tarkoitetun valvonta- ja toimintarekisterin alaiseen järjestystietorekisteriin valvonnan järjestämiseksi ja laitosjärjestyksen ylläpitämiseksi. Rekisteriin voitaisiin kerätä vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen valvontaan ja toimintaan liittyviä tarpeellisia tietoja, kuten henkilön tai täytäntöönpanoyksikön valvontaan liittyviä, toistaiseksi varmistamattomia tietoja. Rekisteriin talletettavan tiedon osalta olisi merkittävä sen luotettavuusaste.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tultua varmistetuiksi niitä voitaisiin siirtää valvonta- ja toimintarekisteriin tai turvallisuustietorekisteriin. Jos tieto todettaisiin virheelliseksi tai tarpeettomaksi, se tulisi poistaa välittömästi.

Koska kyse olisi Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön sisäisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisessä tarvittavista

ja varmentamattomista tiedoista, järjestystietorekisterin tietoja ei saisi luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen ulkopuolelle. Tästä olisi säännös pykälän 3 momentissa.

Voimassa olevassa laissa on vastaavansisältöinen pykälä. Lakia säädettäessä pidettiin järjestystietorekisteriä välttämättömänä, jotta esimerkiksi vartijoiden työvuorojen vaihtuessa tiedonkulku sujuisi valvonnan järjestämisen ja laitosjärjestyksen ylläpitämisen kannalta asianmukaisesti. Rekisteri voisi sisältää myös varmistamatonta, vihjeluonteista tietoa. Sellaista tietoa saatetaan tarvita juuri työvuorojen vaihtuessa, jolloin työhön tulevat virkamiehet voisivat tarkkailla edellisen vuoron virkamiesten havaitsemia, mahdollisesti laitosjärjestystä uhkaavia seikkoja. Järjestystietorekisterin käytössä on korostettu ja on edelleen välttämätöntä korostaa tiedon oikeellisuuden ja tarpeellisuuden joutuisan tarkistamisen tärkeyttä. Pykälän 2 momentin säännös virheellisen tai tarpeettoman tiedon poistamisesta olisi lisäys voimassa olevaan lakiin verrattuna.

12 §. Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri. Ehdotetun lain 3 §:n 1 momentin nojalla Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö pitäisi potilasrekisteriä. Ehdotetun 12 §:n mukaan potilasrekisteriin tallettavista tiedoista ja niiden salassapidosta säädettäisiin potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992). Lain 4 luku koskee potilasasiakirjoja. Säännöksissä korostuu potilasasiakirjojen salassa pidettävyys. Lähikohtaisesti ilman potilaan kirjallista suostumusta tai lain nimenomaista säännöstä potilasasiakirjoissa olevia tietoja saavat käsitellä vain kyseisen terveydenhuollon toimintayksikön terveydenhuollon ammattihenkilöt tai kyseisessä terveydenhuollon toimintayksikössä terveydenhuoltotehtäviä suorittavat muut henkilöt ja hekin vain siltä osin kuin käsiteltävät tiedot liittyvät heidän tehtäviinsä.

3 luku Tietojen käsittelyn periaatteet

13 §. Vastuu tietojen oikeellisuudesta. Ehdotetun 13 §:n mukaan rekisterinpitäjä eli Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö sekä se Rikosseuraamuslaitoksen toimintayksikkö, joka on tallettanut

tiedon rekisteriin. Vastaavansisältöinen säännös on voimassa olevan lain 4 §:n 3 momentissa. Asiasta säätäminen kuuluisi luontaisemmin tietojen käsittelyn periaatteita koskevaan 3 lukuun kuin yksilöintitietoja koskevaan pykälään.

14 §. *Arkaluonteisten tietojen käsittely.* Henkilötietolain 11 §:ssä kielletään arkaluonteisten tietojen käsittely. Arkaluonteisina pidetään muun muassa tietoja henkilön rikoksista ja niiden seuraamuksista, terveydentilasta ja terveydenhuoltotoimenpiteistä sekä sosiaalihuollon tarpeesta ja toimenpiteistä. Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyvässä henkilötietojen käsittelyssä on voimassa olevassa lainsäädännössä tehty poikkeus eräistä henkilötietolain arkaluonteiseksi tiedoksi luokittelemista tietokokonaisuuksista. Poikkeamista on pidetty mahdollisena, koska näissä asioissa on kyse rangaistusten täytäntöönpanon kannalta keskeisistä tiedoista.

Ehdotetun 14 §:n 1 momentin nojalla tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin saisi kerätä ja tallettaa henkilötietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan tuomitun, vangin, täytäntöönpanoyksikköön otetun tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia taikka sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia tai muita sosiaalihuollon etuuksia.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan voitaisiin yksittäistapauksessa rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella kerätä ja tallettaa muitakin arkaluonteisia tietoja kuin mitä 1 momentissa tarkoitetaan, jos tieto on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeen.

Voimassa olevassa laissa on samansisältöiset säännökset. Esitetyt muutokset koskisivat ainoastaan kahden käsitteen, täytäntöönpanoyksikön ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan, saattamista ajan tasalle.

15 §. *Tietojen käsittelyyn oikeutetut.* Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit sisältävät arkaluonteista ja salassa pidettävää tietoa. Siksi on välttämätöntä mahdollisimman tarkasti rajata se henkilöjoukko, joka voi käsitellä rekistereiden tietoja. Ehdotetun 15 §:n 1 momentissa olisi tietojen käsittelyä koskeva perussäännös, jonka mukaan Rikosseu-

raamuslaitoksen henkilörekistereissä olevien tietojen käsittelyyn olisivat oikeutettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Siihen tehtäisiin vain rikosseuraamusalan organisatiouudistuksen edellyttämä viranomaisen nimen muutos.

Ehdotetussa 15 §:n 2 momentissa olisi turvallisuustietorekisterin käsittelyyn liittyvä rajoitus. Turvallisuustietorekisterin tietoja saisivat käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön erikseen nimeämät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Vain viranomaisnimi olisi muutettu nykyisen organisaation mukaiseksi.

Pykälään esitetään lisättäväksi uusi 3 momentti, joka tekisi mahdolliseksi sen, että Rikosseuraamuslaitoksen saadessa lain nojalla tai hankkiessa sopimuksen perusteella terveydenhuoltopalveluita muilta kuin palveluksessaan olevilta terveydenhuollon ammattihenkilöiltä, näillä muilla olisi oikeus tietyin edellytyksin käsitellä potilasrekisterin tietoja. Momentin ensimmäisen virkkeen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietoja saisi käsitellä Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluvan virkamiehen ohjauksessa lain tai kirjallisen toimeksiannon perusteella toimiva muikin kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö, jos tiedot olisivat välttämättömiä terveydenhuollollisen toimenpiteen tarpeellisuuden toteuttamiseksi ja suorittamiseksi. Potilasrekisterin käsittelyoikeuden antamisesta päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikköön kuuluvan sairaalan, poliklinikan tai muun toimintayksikön toiminnasta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö. Se, että tällainen lupa annettaisiin yksittäistapauksellisesti, turvaisi omalta osaltaan terveydenhuoltotietojen asianmukaisen käsittelyn. Lupaa myönnettäessä päätettäisiin myös siitä, millaiset käsittelyoikeudet ovat. Lähtökohtaisesti kyse olisi potilaan tietoihin perehtymisestä, tietojen merkitsemisestä, mahdollisesti tietojen yhdistämisestä sekä virheellisten tai tarpeettomien tietojen poistamisesta.

Ehdotettua 15 §:n 3 momentin mukaista poikkeuksellista tietojen käsittelyn mahdollisuuden säätämistä myös muille kuin Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehille perustellaan sillä, että Rikosseuraamuslaitoksen kaikissa vankiloissa ei ole mahdollista järjestää vankien terveyden- ja sairaanhoitoa Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehinä toimivien terveydenhuollon ammattihenkilöiden voimin. Terveydenhuollon palveluita hankitaan ostopalveluina sekä julkisilta että yksityisiltä terveydenhuollon toimijoilta. Tällainen toiminta perustuu aina kirjalliseen toimeksiantoon. Julkisen terveydenhuollon toimijan tässä tarkoitettu toiminta voi perustua myös lakiin, esimerkiksi mielenterveyslakiin, kun on kyse mielentilalausannon laatimisesta. Terveydenhuollolliset toimenpiteet edellyttävät esimerkiksi potilaan tietoihin paneutumista sekä tutkimusten, niiden tulosten ja hoitotoimenpiteiden kirjaamista rekisteriin. Rekisterin käsittelytoimenpiteitä tulisi voida tehdä myös sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilön, joka toimii lain, esimerkiksi mielenterveyslain nojalla Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon yhteydessä tai jolta Rikosseuraamuslaitos on hankkinut terveydenhuoltopalveluita. Muu kuin Rikosseuraamuslaitoksen virassa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö voisi käsitellä tässä tarkoitettuja tietoja ainoastaan Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluvan virkamiehen ohjauksessa. Edellä tarkoitettulla tavalla viranomaisen lukuun toimivaa henkilöä velvoittaisivat samat henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset kuin virkamiestä.

16 §. *Tietojen luovuttaminen täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä.* Ehdotettu 16 § sisältäisi säännökset siitä, mille tahoille ja mihin tarkoituksiin voitaisiin luovuttaa tietoja Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä. Tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä on myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muussa lainsäädännössä, kuten sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000).

Ehdotetussa 16 §:ssä esitetään säädettäväksi, että tiedot olisivat luovutettavissa samoin

edellytyksin yhdyskuntaseuraamusrekisteristä kuin täytäntöönpanorekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä. Voimassa olevassa laissa ei ole tällä tavoin yksilöidysti säädetty yhdyskuntaseuraamusrekisterin tietojen luovuttamisesta. Tietojen luovuttamisen tulisi tapahtua samanlaisin edellytyksin näiden kolmen rekisterin osalta.

Ehdotetun 16 §:n 1 momentin luettelo tietojen luovuttamisen tahoista ja käyttötarkoituksista vastaisi pääosiltaan voimassa olevan lain säännöksiä organisaatiouudistuksia, eräitä terminologisia uudistamisia sekä toiminnallisia täsmennyksiä koskevia muutoksia lukuun ottamatta. Ehdotetun momentin mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä tuomittua, vankia, täytäntöönpanoyksikköön otettua sekä yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa henkilöä koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen: 1) poliisille rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tai henkilön luotettavuutta edellyttävää poliisin lupaa tai hyväksyntää varten; 2) poliisille ja Maahanmuuttovirastolle oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista taikka kansalaisuutta koskevan asian käsittelemiseksi; 3) Oikeusrekisterikeskukselle varallisuuden kohdistuvien toimenpiteiden suorittamiseksi tai muuntorangaisituksen täytäntöönpanemiseksi; 4) ulosottoviranomaiselle ulosottoa varten tai rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi; 5) haastemiehelle haasteen tiedoksiantamiseksi; 6) syyttäjälle syyteasian käsittelemiseksi; 7) tuomioistuimelle rikosasian käsittelemiseksi; 8) tulliviranomaiselle rikoksen estämiseksi ja selvittämiseksi; 9) rajavartioviranomaiselle rajavalvontaa varten, henkilöiden tavoittamiseksi taikka rikoksen estämiseksi, selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi taikka henkilön luotettavuutta edellyttävää rajavartiolaitoksen lupaa tai hyväksyntää varten; 10) sotilasviranomaisille asevelvollisrekisterin ylläpitämiseksi sekä pääesikunnan tutkintaosastolle puolustusvoimien turvallisuustieto- ja rikostietorekisterin ylläpitämiseksi; 11) Kansaneläkelaitokselle sen toimeenpantavaksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten.

Myös pykälän 2 ja 3 momentti olisivat voimassa olevan lainsäädännön mukaisia. Pykälän 2 momentin nojalla 1 momentissa tarkoitettut tiedot voitaisiin antaa teknisen käytöhytyyden avulla. Pykälän 3 momentin nojalla henkilötietojen luovuttamisesta ulkopuolisille päättäisi rekisterinpitäjä tai sen määräämä Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

17 §. *Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotietojen luovuttaminen yksityiselle.* Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoon liittyy toimintoja, joita on mahdollista tai välttämätöntä hankkia yksityiseltä taholta. Yhdyskuntaseuraamus pannaan täytäntöön tuomitun omassa elinpiirissä, joten myös toimintojen ja palveluiden järjestäminen tapahtuu osin yksityisten tahojen toimenpitein. Erytynen tällainen yksityinen taho on yhdyskuntapalvelun palvelupaikka. Asianmukainen täytäntöönpano saattaa tällöin edellyttää, että toiminnon järjestävä taho saa Rikosseuraamuslaitokselta salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Näin ollen lain 17 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotehtävää hoitavalle yksityiselle yhteisölle, säätöille ja luonnolliselle henkilölle tietoja, jotka ovat välttämättömiä täytäntöönpanotehtävän suorittamiseksi.

Lähtökohtana olisi, että toimintojen järjestämiseen osallistuva yksityinen taho saisi tarvitsemansa tiedot rikoksesta epäillyltä tai tuomitulta itseltään, mutta esimerkiksi juuri yhdyskuntapalvelun palvelupaikka saattaa joutua vaikkapa palveluehtojen rikkomisen vuoksi tilanteeseen, jossa tiedot ovat tarpeen suoraan Rikosseuraamuslaitokselta. Vankeusrangaistuksen täytäntöönpanossa ei ole vastaavanlaista tietojen Rikosseuraamuslaitos-lähtöistä luovuttamisen tarvetta yksityiselle taholle kuin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa, koska vankeusrangaistus pannaan pääosin täytäntöön vankilassa. Siltä osin kuin on kyse vankilan ulkopuolisten, yksityisten tahojen tiedonsaantitarpeesta, tiedot luovutettaisiin vangin omasta aloitteesta tai hänen nimenomaisella suostumuksellaan.

Tiedon luovuttajan tulee varmistua siitä, että luovutuksensaaja on tietoinen viranomais-toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:n 2 momentissa säädetystä hyväksikäyttökiellosta ja vaitiolovelvollisuudesta, henkilötietolain 33 §:n mukaisesta vaitiolovelvollisuudesta sekä muista yksityisyyden suojaavaisten säännösten sisällöstä.

18 §. *Tietojen luovuttaminen turvallisuustietorekisteristä.* Turvallisuustietorekisteri sisältäisi poikkeuksellisia ja vakavia tapahtumia ja niihin liittyviä epäilyjä koskevia tietoja. Siksi turvallisuustietorekisterin tietojen luovuttaminen on voimassa olevassa laissa säädetty tiukaksi. Voimassa olevaa säädöstä ei ole osoitettu syitä muuttaa, joten ehdotettuun 18 §:ään tehtäisiin lähinnä Rikosseuraamuslaitos-nimen muutos sekä kielellinen korjaus, jossa poistettaisiin tarpeeton turvallisuustietorekisteri-sanan toisto. Näin ollen lain 18 §:n mukaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustietorekisterin tietoja voisi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa poliisille, pääesikunnan tutkintaosastolle, tullille ja rajavartiolaitokselle turvallisuustietorekisterin käyttötarkoituksen mukaisiin tarkoituksiin. Tietoa luovutettaessa olisi ilmoitettava tiedon luotettavuusaste. Turvallisuustietorekisterin käyttötarkoituksessa olisi kyse vankilassa tai vankilasta käsin tapahtuvan taikka vankeusaikaisen rikollisuuden sekä muiden poikkeuksellisten turvallisuutta vaarantavien vankilatapahtumien torjumisesta ja selvittämisestä. Pykälän viimeinen virke edellyttäisi tiedon luotettavuusasteen ilmaisemista. Tämä voitaisiin tehdä esimerkiksi asteikolla varmistamaton – todennäköinen – varma.

19 §. *Tietojen luovuttaminen Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteristä.* Terveystietojen salassa pidettävyydestä ja tietojen luovuttamisen edellytyksistä on säädetty pääosin potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa. Lähtökohtana on, että ilman potilaan kirjallista suostumusta potilasasiakirjojen tietoja ei saa antaa sivulliselle. Sivullisella tarkoitetaan muita kuin asianomaisessa terveydenhuollon toimintayksikössä potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä.

Ehdotetun 19 §:n 1 momentin nojalla sen lisäksi, mitä potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttamisesta muualla laissa säädetään, vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö voisi vangin tai täytäntöönpanoyksikköön otetun henkilön kirjallisella suostumuksella ilmoittaa vankilan tai täytäntöönpanoyksikön johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle henkilön terveydentilaan tai hoitoon liittyvästä seikasta, jos lääkäri pitää ilmoittamista välttämättömänä tämän henkilön hoidon tai kohtelun kannalta taikka henkilön oman turvallisuuden taikka muiden vankien tai täytäntöönpanoyksikköön otettujen taikka henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi. Tietojen erityisen arkaluonteisuuden vuoksi tiedon antamisen edellytys muutettaisiin tarpeellisesta välttämättömäksi. Muilta osin säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa. Siihen tehtäisiin vain täytäntöönpanoyksikköä koskevat terminologiset muutokset.

Ehdotettuun 19 §:ään esitetään lisättäväksi uusi 2 momentti, joka koskisi tietoja, jotka on kerätty ja talletettu potilasrekisteriin pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen vangin väkivaltariskiä koskevan arvion laatumiseksi sekä sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Kyse olisi paitsi väkivaltariskin toteamisesta myös Rikosseuraamuslaitoksen tehtäväksi asetetun uusintarikollisuuteen vaikuttamisen tavoitteen täyttämistä. Mainittuja tietoja voitaisiin 1 momentissa säädetyin edellytyksin luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen muille virkamiehille kuin terveydenhuollon ammattihenkilöille. Kyseisten tietojen luovuttamisen mahdollisuus olisi välttämätön, jotta väkivaltariskin arvioimiseen vaikuttavien, myös terveydenhuollollisten seikkojen perusteella tietyt Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet voisivat asianmukaisesti laatia esimerkiksi tuomioistuimelle lausunnon tutkitun henkilön vapauttamisen edellytyksistä sekä suunnitella ja toteuttaa toimintoja, joiden voidaan arvella vaikuttavan väkivaltaista käyttäytymistä ehkäisevästi. Momentin lopussa täsmennettäisiin vielä sitä, että tässä tarkoitettuja tietoja olisivat myös tiedot oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tar-

koitetusta rikosasian vastaajan mielentilan tutkimukseen perustuvasta lausunnosta siltä osin kuin siinä lausutaan siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle. Henkilön väkivaltaisuutta ja siihen vaikuttamisen mahdollisuuksia selvitettäessä mielentilatutkimuksessa esiin tulleilla seikoilla saattaa olla tärkeä merkitys.

Ehdotetun 19 §:n 3 momentin mukaan vangin tai täytäntöönpanoyksikköön otetun terveydentilasta edellä tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saanut virkamies saisi antaa näitä tietoja vain sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jonka virkatehtävien hoidon kannalta tietojen saaminen olisi välttämätöntä. Voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna ehdotetaan tehtäväksi vaitiolovelvollisuutta koskeva täsmennys, jonka mukaan tiedot saanut virkamies ei saisi luovuttaa niitä edelleen. Momenttiin tehtäisiin lisäksi täytäntöönpanoyksikköä ja Rikosseuraamuslaitosta koskevat terminologiset korjaukset.

Säädettäessä voimassa olevaa henkilö tietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia pidettiin perusteltuna sitä, että tiettyjä vakavia, tarttuvia tauteja koskien tiukasta salassapidosta ja potilaan kirjallisesta tietojen luovuttamiseen suostumuksesta voitaisiin osittain ja tarkkarajaisin edellytyksin luopua. Tässä tarkoituksessa säädettiin ehdotuksen 19 §:n 4 momentin mukainen säännös, jonka nojalla ilman henkilön kirjallista suostumusta voidaan Rikosseuraamuslaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstölle antaa vain sellaisia 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Edellä on esitetty 19 §:ään lisättäväksi uusi 2 momentti, joka koskisi vangin väkivaltaisen käyttäytymisen jatkamisen arviointiin sekä sen ehkäisemiseen tähtäävän toiminnan järjestämiseen liittyvää tietojen luovuttamista. Voimassa olevaa lakia säädettäessä korostettiin turvallisuusseikkoja. Turvallisuussyynä olisi perusteltavissa myös tietojen luovuttamisen laajennus siten, että tietyin edellytyksin väkivaltariskin ja siihen mahdollisesti vaikuttavan toiminnan arviointiin liittyvät terveydenhuollolliset tiedot olisivat luovutettavissa sivulliselle eli Rikosseuraamuslaitok-

sen virkamiehille, joiden virkatehtäviin kuuluu väkivaltariskin arviointi, väkivaltariskiä koskevien lausuntojen antaminen muille viranomaisille sekä väkivaltariskin vähentämiseen tähtäävän toiminnan suunnittelu ja toteutus. Näissä tehtävissä on niin ikään kyse paitsi vankilan sisäisestä myös yleisestä turvallisuudesta.

Ehdotetun 19 §:n 4 momentin mukaan tietojen luovuttamisen edellytykset olisivat tiukat. Tietojen antamisesta päättäisi 1 momentin säännöksen nojalla vankien tai täytäntöönpanoyksikköön otetun terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö. Luovutettavasta tiedosta ei saisi ilmetä sairauden laatu taikka muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta. Kyse olisi siis ilmaisuista, jotka lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö olisi muotoillut sillä tavoin yleispiirteiseen muotoon, että terveydenhuollon salassapito säilyisi mahdollisimman hyvin. Kyse olisi myös siitä, että tiedon vastaanottava muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö voisi saada virkatehtäviensä hoidossa tarvitsemansa tiedon mahdollisimman ymmärrettävästi, siis ilman terveydenhuollollisia ja diagnooseihin liittyviä yksityiskohtia. Näissäkin tapauksissa lähtökohtana olisi se, että asianomainen lääkäri keskustelisi potilaan kanssa tietojen luovuttamiseen suostumisesta ja tietojen luovuttamisen merkityksestä. Tieto voitaisiin 1 momentin säännöksen nojalla luovuttaa vain vankilan tai täytäntöönpanoyksikön johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle. Säännös turvaisi mahdollisimman suppean tiedon luovuttamisen eli tieto voitaisiin luovuttaa vain sellaiselle virkamiehelle, joka sitä virkatehtävänsä hoitamisessa välttämättä tarvitsee.

Lain 19 §:n 5 momenttiin esitetään lisättäväksi mahdollisuus ilman henkilön kirjallista suostumusta antaa muulle kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevalle terveydenhuollon ammattihenkilölle, joka lain nojalla antaa tai jolta Rikosseuraamuslaitos kirjallisen toimeksiantosopimuksen nojalla hankkii terveydenhuollon palveluja, salassapidon estämättä sellaiset potilasrekisterin tiedot, jotka ovat välttämättömiä terveydenhuollollisen toimenpiteen tarpeellisuuden toteuttamiseksi ja suorittamiseksi. Tietojen antamisesta päättäisi Rikosseuraamuslaitoksen

terveydenhuoltoyksikköön kuuluvan sairaalan, poliklinikan tai muun toimintayksikön toiminnasta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö. Kyse olisi samankaltaisesta sekä samoin perustein ja edellytyksin annettavasta luvasta kuin ehdotetun 15 §:n 3 momentin mukainen lupa käsitellä Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietoja. Ehdotetun 19 §:n 5 momentissa olisi kyse tietojen luovuttamisesta. Ehdotettu 15 §:n 3 momentti koskisi tietojen käsittelyä laajemmin, kuten tietojen merkitsemistä rekisteriin.

20 §. *Oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta.* Pykälässä olisi yksityiskohtainen luettelo, miltä viranomaisilta ja mihin tarkoituksiin Rikosseuraamuslaitos voisi saada salassa pidettäviä tietoja. Pääosin ehdotettu pykälä vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toiselta viranomaiselta tuomittua, vankia, täytäntöönpanoyksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa henkilöä koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen rangaistuksen täytäntöönpanoa tai tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevan tehtävän taikka muun Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvan tehtävän hoitamista varten siten kuin seitsenkohtaisessa luettelossa säädettäisiin.

Ehdotetun 20 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta vastaisivat voimassa olevaa lainsäädäntöä. Niiden nojalla olisi saatavissa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tieto henkilöä koskevasta päätösilmoituksesta sekä väestötietojärjestelmästä tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksesta, kansalaisuudesta, kotikunnasta, osoitteesta ja tieto kuolemasta sekä muut Rikosseuraamuslaitoksen tehtävän kannalta tarvittavat tiedot.

Ehdotettuun 1 momentin 3 kohtaan tehtäisiin käytännön seuraamusten tuomitsemiseen liittyvässä lausunto- ja selvitystyössä sekä täytäntöönpanotehtävissä havaitut välttämättömät lisäykset. Voimassa olevan lain mukaan poliisiasian tietojärjestelmästä voidaan tämän lain nojalla saada tiedot etsintäkuulutusrekisterissä olevasta henkilöstä sekä pidettyjen rekisteristä tietoja henkilön olinpaikan selvittämiseksi. Seuraamusten valmisteluun ja täytäntöönpanoon liittyy kuitenkin

nykyisin useita sellaisia seikkoja, joiden selvittämiseen tai toteamiseen tarvitaan poliisilla olevaa tietoa. Ehdotetun säännöksen mukaan voitaisiin poliisiasiain tietojärjestelmästä saada tieto yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltojen seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista sekä kansainvälistä täytäntöönpanon siirtoa, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä sekä seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupasioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten.

Ehdotettujen 1 momentin 4, 5 ja 6 kohtien tietojensaantisäännökset olisivat voimassa olevan lain kaltaiset. Niiden nojalla olisi saatavissa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tieto henkilön syyttämisasiain vaiheesta, ulosoton tietojärjestelmästä tieto henkilön täytäntöönpanoasian vaiheesta sekä Maahanmuuttovirastolta tieto ulkomaalaisrekisterissä ja Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikössä olevan tai olleen ulkomaalaisen henkilön oleskeluasiasta, maasta poistamista koskevasta asiasta ja maasta poistamista koskevan päätöksen toimeenpanosta sekä maahanmuuttolakiellosta ja sen pituudesta. Viimeksi mainittujen tietojen luovuttajana toimii käytännössä myös poliisi ja rajavartiolaitos, joten ne lisättäisiin säännökseen.

Ehdotettua 1 momentin 7 kohtaa vastaava nykyinen säännös koskee tietojen saamista yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotehtävien hoitamista varten. Kyse olisi kunnan viranomaisilta saatavasta tiedosta henkilön sosiaalisesta tilanteesta, toimeentulosta, terveyspalveluiden käytöstä, työkyvystä, päihteiden käytöstä, koulutuksesta, työkokemuksesta ja työllistymisestä. Vastaava säännös olisi välttämätön myös vankeusrangaistuksen täytäntöönpanossa ja tutkintavankeuden toimeenpanossa, koska rangaistusten täytäntöönpanon tavoitteiksi säädettyt henkilön sosiaalisten valmiuksien kehittäminen ja uusintarikollisuuden ehkäisemiseen pyrkiminen edellyttävät tietoa edellä mainituista seikoista. Lisäksi yhteyttä ja yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen sekä tuomitun kotikunnan

viranomaisten välillä korostetaan pyrittäessä järjestämään toimintoja, joilla tuomittu voisi parantaa rikoksettoman elämän valmiuksiin.

Ehdotetun 20 §:n 2 momentissa olisi voimassa olevan lain mukainen säännös teknisen käyttöyhteyden käyttömahdollisuudesta seuraavasti: edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot voitaisiin antaa teknisen käyttöyhteyden avulla siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa erikseen sovitaan.

21 §. *Oikeus saada tietoja tuomioistuimelta ja Rikosseuraamuslaitoksen ulkopuoliselta terveydenhuollon toimintayksiköltä.* Ehdotetussa 21 §:n 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti, että sen lisäksi, mitä muualla laissa säädettäisiin, Rikosseuraamuslaitoksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tuomioistuimelta tietoja vakavaan väkivaltarikokseen tai seksuaalirikokseen syyllistyneen vangin oikeudenkäyntiasiakirjoista, jos tiedot ovat tarpeen vankeuslaissa tarkoitetun rangaistusajan suunnitelman laatimisessa arvioitaessa vangin tarvetta osallistua vankilassa järjestettävään rikosten uusimisen ehkäisemiseen tähtäävään toimintaohjelmaan, valittaessa vankeja tällaiseen ohjelmaan tai täytäntöönpanossa sitä.

Ehdotetun pykälän 2 momentissa edellytettäisiin voimassa lain mukaisesti, että tiedot luovuttavan viranomaisen olisi ennen luovuttamista poistettava tai korvattava muilla tunnisteilla 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista sellaiset tiedot, joiden avulla asianosainen tai muu asiaan osallinen voidaan tunnistaa. Rikoksesta tuomitun tunnistetietoja ja tietoja muun asianosaisen iästä, sukupuolesta ja sukulaisuussuhteesta rikoksesta tuomittuun ei kuitenkaan saisi poistaa. Säännöksen tarpeellisuutta on perusteltu sillä, että Rikosseuraamuslaitos tarvitsee edellä todettuja tietoja voidakseen täyttää sille asetetun uusintarikollisuuteen vaikuttamisen tavoitteen. Vaikuttavuustavoitteen täyttäminen edellyttää erityisesti vakaviin väkivaltarikoksiin tai seksuaalirikoksiin syyllistyneiden osalta tietoa henkilön rikollisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Pääosin tällaiset seikat selviävät tuomitun kanssa käytävissä keskusteluissa, mutta erityisesti vakavien rikosten ollessa kyseessä tuomitun oma kuvaus rikokseen johtaneista syistä ei välttämättä kaikissa tapauksissa ole

yhtä luotettava kuin mitä oikeudenkäyntiasiakirjat tilanteesta kertovat. Näin ollen säännöstä olisi pidettävä asianmukaisena ja välttämättömänä edelleen.

Ehdotettuun 21 §:ään esitetään otettavaksi uusi 3 momentti, jossa laajennettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen tiedonsaantioikeutta siten, että sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköllä olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muun terveydenhuollon toimintayksikön potilasrekisterin tietoja pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vangin väkivaltariskin arvioimiseksi sekä sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseksi. Momentin loppuun esitetään lisättäväksi täsmennys, jonka mukaan tässä tarkoitettuja tietoja olisivat myös tiedot oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettua rikosasian vastaajan mielentilan tutkimuksesta ja siihen perustuvasta lausunnosta. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 13 §:n mukaan potilasrekisterin tiedot ovat saatavissa terveydenhuollon ammattihenkilöidenkin kesken vain kyseisen terveydenhuollon toimintayksikön sisällä. Toisen terveydenhuollon toimintayksikön potilasrekisterin tietoja voi saada vain potilaan kirjallisella suostumuksella tai lain nojalla. Kyseisten tietojen saamisen mahdollisuus olisi välttämätöntä, jotta Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuollon ammattihenkilöt, joiden virkatehtäviin kuuluu arvioida väkivaltariskiä ja siihen mahdollisesti vaikuttavien toimintaohjelmien mahdollisuuksia vaikuttaa juuri kyseisen tuomitun väkivaltaisesta käyttäytymisestä vähentävästi, voisivat saada arviointityöhönsä tarvittavat tiedot. Kyse olisi esimerkiksi mielisairaaloissa tai muissa psykiatrisissa terveydenhuollon toimintayksiköissä kerätyistä potilastiedoista.

Ehdotetun 21 §:n 3 momentin mukaan kyseisiä tietoja voitaisiin luovuttaa vain Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikölle. Terveydenhuoltoyksikön virkamiesten mahdollisuutta luovuttaa tietoja Rikosseuraamuslaitoksen muille virkamiehille koskisi ehdotetun lain 19 §. Väkivaltariskin arvioimiseen ja riskin vähentämiseen tähtävien toimintojen järjestämiseen ja toteutukseen liittyvä tiedonsaanti esitetään turvattavaksi 19 §:n 4 momentin säännöksellä. Tietojen

luovuttaminen ilman potilaan kirjallista suostumusta olisi tarkkarajaista eikä annettavasta tiedosta saisi ilmetä sairauden laatu eikä terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Ehdotetun pykälän 4 momentissa säädettäisiin voimassa olevan mukaisesti, että tämän pykälän nojalla saatuja asiakirjoja saisivat käsitellä vain ne Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet, jotka välttämättä tarvitsevat niitä 1 tai 3 momentissa mainitun tehtävänsä suorittamiseksi. Asiakirjat olisi hävitettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen mainitun momentin mukaisia tarkoituksia varten.

4 luku **Rekisteröidyn oikeudet**

22 §. Tietojen käsittelystä ilmoittaminen. Voimassa olevan lain mukaisesti ehdotetun 22 §:n ensimmäisessä virkkeessä säädettäisiin, että rekisterinpitäjän olisi ilmoitettava rekisteröidylle tietojen käsittelystä siten kuin henkilötietolaissa säädetään. Henkilötietolain 24 § edellyttää, että rekisterinpitäjä huolehtii rekisteröidyn asianmukaisesta tiedonsaannista koskien muun muassa henkilötietojen käsittelyn tarkoitusta. Tietyin edellytyksin tiedonantovelvollisuudesta voidaan poiketa. Tällainen syy on esimerkiksi, jos tiedonantovelvollisuudesta poikkeaminen on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi taikka rikosten ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi. Ehdotetun 22 §:n jälkimmäinen virke sisältäisi voimassa olevan lain mukaisesti säännöksen, jossa säädettäisiin henkilötietolakia tarkemmin tiedonantovelvollisuudesta poikkeamisen mahdollisuudesta, jos se olisi välttämätöntä Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi.

23 §. Tarkastusoikeuden rajoitukset. Henkilötietolain 26 § sisältää säännökset tarkastusoikeudesta. Jokaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus tiedon etsimiseksi tarpeelliset seikat ilmoitettuaan saada tietää, mitä häntä koskevia tietoja henkilörekisteriin on talletettu tai ettei rekisterissä ole häntä koskevia tietoja. Rekisterinpitäjän on samalla ilmoitettava rekisteröidylle rekisterin säännönmukaiset tietolähteet sekä mihin rekisterin tietoja käytetään ja säännönmukaisesti luovutetaan. Henkilötietolain 27 §:ssä säädetään tarkastusoikeuden rajoituksista. Tarkas-

tusoikeutta ei ole muun muassa, jos tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä taikka tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka jonkun muun oikeuksille.

Rangaistusten täytäntöönpanoon liittyy toisinaan tilanteita, joissa henkilötietolain mukainen tarkastusoikeuden käyttö voi vaarantaa laitosturvallisuutta tai turvallisuutta. Siltä osin kuin henkilötietolain säännökset tarkastusoikeuden rajoituksista eivät riitä, voimassa olevassa henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa on säännös tarkastusoikeuden rajoittamisesta. Samansisältöinen säännös olisi välttämätön myös nyt ehdotettavassa laissa. Näin ollen ehdotetun 23 §:n 1 momentin mukaan sen lisäksi, mitä henkilötietolaissa säädetään, rekisteröidyn tarkastusoikeutta voitaisiin rajoittaa, jos tarkastusoikeuden toteuttamisesta voi todennäköisin syin seurata vakava uhka Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön järjestykselle ja turvallisuudelle taikka Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön tai muun henkilön turvallisuudelle. Rekisteröidyllä ei olisi tarkastusoikeutta turvallisuustietorekisterin eikä järjestystietorekisterin tietoihin. Momentin lopussa säilytettäisiin ehdoton tarkastusoikeuden rajoitus turvallisuustietorekisterin ja järjestystietorekisterin tietoihin. Turvallisuustietorekisterin tarkoitus ja luonne olisivat nimenomaan sellaiset, että kyse on laitosturvallisuutta ja järjestystä vakavasti uhkaavista tiedoista. Tällaisten tietojen tarkastusoikeuden käyttämisestä seuraava tietojen saanti olisi todennäköisesti vakava uhka Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön järjestykselle ja turvallisuudelle taikka Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön tai muun henkilön turvallisuudelle. Järjestystietorekisterin tiedot puolestaan olisivat luonteeltaan varmistamattomia ja vain väliaikaisesti tässä rekisterissä olevia. Ne joko poistettaisiin nopeasti tai siirrettäisiin johonkin toiseen rekisteriin, johon rekisteröidyllä olisi tarkastusoikeus, turvallisuustietorekisteriä lukuun ottamatta.

Ehdotetussa 23 §:n 2 momentissa olisi voimassa olevan lain kaltainen säännös siitä, että tietosuojavaltuutetulla on oikeus rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa 1 momentissa

tarkoitettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuus siten kuin henkilötietolaissa säädetään. Tällä varmistettaisiin se, että rekisteröidyn tarkastusoikeuden rajoituksista huolimatta rekisterissä olevien tietojen lainmukaisuus voitaisiin tutkia.

24 §. Tarkastusoikeuden toteuttaminen. Henkilötietolain 28 §:n 1 momentin mukaan tarkastusoikeuttaan käyttävän rekisteröidyn on esitettävä tätä tarkoittava pyyntö rekisterinpitäjälle omakätisesti allekirjoitetussa tai sitä vastaavalla tavalla varmennetussa asiakirjassa tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Nyt ehdotetussa laissa olisi voimassa olevan lain mukaisesti henkilötietolain säännöstä tiukempi säännös tarkastusoikeuden toteuttamisesta. Sen mukaan rekisteröidyn tulisi käyttää tarkastusoikeuttaan henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän tai tämän edustajan luona, omakätisesti allekirjoitettu pyyntöasiakirja ei riittäisi. Tarkastuspyyntöä esittäessään rekisteröidyn olisi todistettava henkilöllisyytensä. Tällaista, vain henkilökohtaisesti käytettävää tarkastusoikeutta on pidetty ja pidetään edelleen tarpeellisena, jotta Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereiden arkaluonteisten tietojen päätyminen ulkopuolisille voitaisiin estää mahdollisimman hyvin.

Ehdotetun 24 §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjä antaisi rekisteröidylle ne tiedot, joiden tarkastamiseen tällä on oikeus. Tiedot valtakunnallisesta rekisteristä voisi antaa rekisterinpitäjän lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikkö siten kuin rekisterinpitäjä siitä määrää. Vastaavansisältöinen säännös on voimassa olevassa laissa.

5 luku **Tietoturvaluisuus ja tietojen säilyttäminen**

25 §. Tietojen tarkistaminen ja poistaminen rekisteristä. Rekisteröidyn oikeusturvan sekä rekisterinpitäjän tietojen ja toiminnan luotavuuden kannalta on välttämätöntä, että tietojen tarpeellisuus ja oikeellisuus tarkistetaan säännöllisin väliajoin, tarpeettomat tiedot poistetaan ja virheelliset tiedot korjataan tai poistetaan. Ehdotetussa 25 §:n 1 momentissa edellytettäisiin tiedon poistamista heti, kun sille ei olisi enää käyttöä. Lisäksi eri tietotyyppejä varten olisivat ehdottomat poisto-

ajat. Säännös olisi voimassa olevan lain 25 §:n 1 momentin kaltainen. Henkilöä koskeva tieto poistettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisteristä, kun se ei olisi enää tarpeellinen rekisterin käyttötarkoituksen kannalta, kuitenkin viimeistään seuraavasti: 1) täytäntöönpanorekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen; 2) yhdyskuntaseuraamusrekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi suorittanut loppuun yhdyskuntaseuraamuksen; 3) valvontaja toimintarekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä; 4) turvallisuustietorekisteristä 10 vuoden kuluttua viimeisestä merkinnästä; 5) tapajarekisteristä 5 vuoden kuluttua tapausajankohdasta; 6) tapaamiskieltorekisteristä 5 vuoden kuluttua kiellon päättymisestä sekä 7) järjestystietorekisteristä vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä. Ei ole ilmennyt tarpeita muuttaa edellä mainittujen tietojen poistoajankoja. Potilasrekisterin tietojen tarkistamista ja poistamista koskevat säännökset ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa.

Ehdotetussa 25 §:n 2 momentissa esitetään laajennettavaksi rekisterinpitäjän velvollisuutta tarkistaa rekisterissä olevien tietojen tarpeellisuus. Voimassa olevassa laissa tarkistamisvelvollisuus koskee vain turvallisuustietorekisterin tietojen tarpeellisuutta. Tietojen tarpeellisuuden tarkistamisen merkitystä korostetaan muun muassa edellä mainitussa EU:n tietosuojapuitepäätöksessä. Ehdotetun 25 §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän olisi kerran vuodessa tarkastettava, onko turvallisuustietorekisteriin tallennettuja ja sisältyviä tietoja tarpeen säilyttää. Tapaajarekisterin ja tapaamiskieltorekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus olisi tehtävä joka toinen vuosi. Täytäntöönpanorekisterin, yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvontaja toimintarekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus olisi tehtävä joka kolmas vuosi. Mainittuihin tietojen tarpeellisuuden tarkistamisaikoihin on päädytty ottan huomioon yhtäältä Rikosseuraamuslaitok-

sen henkilörekistereiden tietovarannon laajuuden ja toisaalta rekisteröidyn oikeusaseman, jonka olennainen osa on se, että rekisterissä on häntä koskien vain tarpeellista ja oikeansisältöistä tietoa.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi myös edellä mainitun puitepäätöksen edellyttämä säännös, jonka mukaan tietoja luovuttavan viranomaisen olisi ilmoitettava tiedon vastaanottajalle tietojen säilyttämisen ja tarkistamisen ajankohdat. Tämä olisi tärkeää, jotta Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisteristä lähtöisin olevaa tietoa ei määräajoista tietämättömyyden vuoksi säilytettäisi eikä pidettäisi tarpeellisuutensa osalta tarkistamattomana pidempään kuin mitä Rikosseuraamuslaitoksen rekistereistä on säädetty.

Ehdotetun 25 §:n 4 momentin nojalla kaikki henkilöä koskevat tiedot poistettaisiin tietojärjestelmästä viimeistään yhden vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta. Säännös on voimassa olevan lain mukainen.

26 §. Henkilötietojen siirron kirjaaminen ja dokumentointi. Ehdotetun 26 §:n mukaan henkilötietojen siirrot olisi kirjattava ja dokumentoitava tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden ja tietoturvallisuuden valvonnan varmistamiseksi. Säännös olisi EU:n tietosuojapuitepäätöksen 10 artiklan edellyttämä.

27 §. Arkistohakemisto. Ehdotetun 27 §:n 1 momentin mukaan tietokannasta poistetuista 5 §:ssä tarkoitetuista täytäntöönpanorekisterin tiedoista muodostettaisiin arkistohakemisto. Tieto poistettaisiin arkistohakemistosta 50 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen. Säännös vastaisi voimassa olevaa lainsäädäntöä, jossa se tosin sijaitsee tietojen poistamista rekisteristä koskevan 25 §:n pykälän 3 momentissa. Selkeyden vuoksi asiasta säädettäisiin omassa pykälässään. Lisäksi pykälään ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan tietojärjestelmästä poistettujen tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

28 §. Virheelliseksi todetun tiedon säilyttäminen. EU:n tietosuojapuitepäätöksen 4 artiklan mukaan henkilötietoja ei saa poistaa, jos on perusteltua syytä uskoa, että niiden poistaminen haittaisi rekisteröidyn oikeutettuja etuja, vaan tiedot on suojattava. Suojaamisella tarkoitetaan puitepäätöksessä tallennettujen

henkilötietojen merkitsemistä tarkoituksin rajoittaa niiden myöhempää käsittelyä. Oikeutettujen etujen suojaamisen tarve ulottuisi rekisteröidyn ohella myös muuhun asianosaiseen ja Rikosseuraamuslaitoksen henkilökuntaan. Ehdotetun 28 §:n momentin mukaan sen estämättä, mitä henkilötietolaissa säädetään rekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisesta, virheelliseksi todettu tieto saatetaan säilyttää korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisten tai Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saatettiin käyttää vain mainitussa oikeuksien turvaamisen tarkoituksessa.

Ehdotetun 28 §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu virheelliseksi todettu tieto olisi poistettava heti, kun tiedon säilyttäminen oikeuksien turvaamiseksi ei olisi enää tarpeen, viimeistään kuitenkin viiden vuoden kuluttua tiedon poistamiselle säädetyn määräajan päättymisestä.

6 luku Erinäiset säännökset

29 §. Rangaistussäännökset. Ehdotetun 29 §:n 1 momentin mukaan rangaistus salassa pidettäviksi säädettyjen tietojen luovuttamisesta 16 §:n 1 momentin tai 17 – 19 §:n vastaisesti tuomittaisiin rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Ehdotetun 29 §:n 2 momentin mukaan rangaistus henkilörekisteririkoksesta tuomittaisiin rikoslain 38 luvun 9 §:n mukaan ja henkilörekisteriin kohdistuvasta tietomurrosta rikoslain 38 luvun 8 §:n mukaan. Rangaistus henkilötietorikkomuksesta tuomittaisiin henkilötietolain 48 §:n 2 momentin mukaan. Nämä rangaistussäännökset vastaisivat voimassa olevaa lainsäädäntöä.

30 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan noin puolen vuoden kuluttua sen hyväksymisestä, jotta Rikosseuraamuslaitoksella olisi aikaa tehdä lain edellyttämät muutokset tietojärjestelmänsä ja antaa henkilöstölleen koulutusta rekistereiden käytöstä ja uuden lain sisällöstä. Voimaantulopykälän 2 momentissa kumottaisiin henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki. Voimaantulopykälän 3 momentissa säädet-

täisiin mahdollisuudesta ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin ennen lain voimaantuloa.

1.2 Vankeuslaki

Tässä yhteydessä muutettaisiin vankeuslain 4 luvun 2 §:n 3 momentissa, 12 luvun 2 §:n 3 momentissa ja 11 §:n 2 momentissa sekä 13 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä olevat viittaukset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

1.3 Tutkintavankeuslaki

Tässä yhteydessä muutettaisiin tutkintavankeuslain 2 luvun 2 §:n 3 momentissa, 8 luvun 2 §:n 3 momentissa ja 9 §:n 2 momentissa sekä 9 luvun 1 §:n 2 momentissa olevat viittaukset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

1.4 Laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa

Tässä yhteydessä muutettaisiin henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n 1 momentin 7 kohdan viittaus henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin sekä mainitussa lainkohdassa olevat rikosseuraamusalan viranomaisnimet Rikosseuraamuslaitokseksi.

1.5 Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

Tässä yhteydessä muutettaisiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 §:n 2 momentin 3 kohtaa, joka koskee poliisin mahdollisuutta saada tietoja muun muassa rikosseuraamusalan rekistereistä sekä 19 §:n 1 momentin 6 kohtaa, joka koskee tietojen luovuttamista poliisin henkilörekistereistä muun muassa rikosseuraamusalan eräiden tehtävien suorittamiseksi. Ehdotettujen muutosten mukaisesti henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain mainitut

säännökset vastaisivat nyt ehdotettavan henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain säännöksiä.

ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Tiedot välittyisivät järjestelmän kautta Rikosseuraamuslaitokselle.

1.6 Laki valvontarangaistuksesta

Valvontarangaistuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa Rikosseuraamuslaitokselle valvontarangaistuksen täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot. Ilmoitus tehtäisiin tallettamalla tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä marraskuuta 2012.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään rangaistusten täytäntöönpanon sekä muiden Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilörekisterien pitämisestä ja muusta henkilötietojen käsittelystä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lakia (621/1999) sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *tuomitulla* henkilöä, jonka tuomioistuin on tuominnut vankeusrangaistukseen, sakon muuntorangaistukseen tai yhdyskuntaseuraamukseen;
- 2) *vangilla* henkilöä, joka suorittaa vankeusrangaistusta taikka sakon muuntorangaistusta;
- 3) *täytäntöönpanoyksikköön otetulla* henkilöllä, joka on vangittu tai muutoin lain nojalla otettu vankilaan tai muuhun Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikköön;

4) *tapaajalla* henkilöä, joka käy luvallisesti tapaamassa vankia tai täytäntöönpanoyksikköön otettua;

5) *ulkopuolisella henkilöllä* muuta kuin 1–4 kohdassa tarkoitettua henkilöä, joka luvallisesti oleskelee Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön alueella;

6) *yhdyskuntaseuraamusta suorittavalla* ehdollisen vankeuden valvontaan tuomittua nuorta rikoksenteikijää, nuorisorangaistusta, yhdyskuntapalvelua taikka valvontarangaistusta suorittavaa henkilöä tai valvotussa koevapaudessa olevaa taikka valvontaan asetettua ehdonalaisessa vapaudessa olevaa henkilöä.

2 luku

Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisterit

3 §

Rikosseuraamuslaitoksen valtakunnalliset henkilörekisterit

Tässä laissa tarkoitettujen tietojen käsittelemiseksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö pitää Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmää ja siihen kuuluvia rekistereitä. Potilasrekisteriä pitää kuitenkin Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikkö.

Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat seuraavat henkilörekisterit:

- 1) täytäntöönpanorekisteri;
- 2) yhdyskuntaseuraamusrekisteri;
- 3) valvonta- ja toimintarekisteri;

- 4) turvallisuustietorekisteri;
5) Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri.

Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmään kuuluvat myös 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettuja tapaajia koskevat tapaajarekisteri ja tapaamiskieltorekisteri.

4 §

Yksilöintitiedot

Tuomitun, vangin, täytäntöönpanoyksikköön otetun ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rekisteröidyn yksilöimiseen tarvittavina tietoina 3 §:n 2 momentissa mainittuihin Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereihin talletetaan rekisteröidyn nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kotikunta ja osoite sekä mahdolliset henkilötuntomerkit. Mainittuja yksilöintitietoja voidaan 3 §:n 2 momentissa mainittuihin rekistereihin tallettaa myös henkilöstä, josta laaditaan seuraamuksen tuomitsemista tai täytäntöönpanoa varten tarvittava selvitys, suunnitelma tai lausunto.

Edellä 3 §:n 2 momentissa mainittuun rekisteriin rekisteröidystä vangista, täytäntöönpanoyksikköön otetusta, valvontarangaistusta suorittavasta ja valvotussa koevapaudessa olevasta henkilöstä voidaan ottaa valokuva ja tallettaa se hänen yksilöintitietoihinsa. Valokuva on poistettava rekisteristä välittömästi rangaistuksen tultua suoritetuksi.

Rekisteröidyn yksilöimiseen tarvittavina tietoina ja hakutunnuksena talletetaan tapaajarekisteriin ja tapaamiskieltorekisteriin rekisteröidyn nimi ja henkilötunnus.

5 §

Täytäntöönpanorekisteri

Täytäntöönpanorekisteri sisältää tuomitun, vangin, täytäntöönpanoyksikköön otetun ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi sekä tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi tarpeelliset tiedot:

- 1) rikoksista ja tuomioista;
- 2) tutkintavangin erillään pitämisen ja yhteydenpitomahdollisuuksien rajoittamisen

tarpeesta sekä muista häntä koskevista erityisistä määräyksistä;

3) mahdollisista kurinpitorikkomuksista ja niiden seuraamuksista;

4) rangaistuksen täytäntöönpanon tai tutkintavankeuden toimeenpanon alkamisesta ja päättymisestä.

Lisäksi täytäntöönpanorekisteri sisältää yhdyskuntaseuraamuksen ja vankeusrangaistuksen täytäntöönpanemiseksi sekä tutkintavankeuden toimeenpanemiseksi välttämättömät muut tiedot.

6 §

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältää yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemista varten laadittavaan seuraamusselvitykseen, soveltuvuusselvitykseen, toimeenpanosuunnitelmaan sekä muihin valmisteleviin toimenpiteisiin ja lausuntoihin liittyvät tiedot.

Yhdyskuntaseuraamusrekisteri sisältää myös yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvät, suunnitelmaan kirjatut seuraavat tiedot:

1) tiedot ehdollisen vankeuden valvontasuunnitelman sisällöstä ja ehdoista, valvottavan mahdollisesta velvollisuuksien rikkomisesta ja sen seuraamuksesta sekä muut valvontaan liittyvät tiedot;

2) tiedot nuorisorangaistuksen täsmennetyt toimeenpanosuunnitelman sisällöstä ja ehdoista, nuorisorangaistukseen tuomitun mahdollisesta velvollisuuksien rikkomisesta ja sen seuraamuksesta sekä muut nuorisorangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

3) tiedot yhdyskuntapalvelun toimeenpanosuunnitelman sisällöstä ja ehdoista, mahdollisesta velvollisuuksien rikkomisesta ja sen seuraamuksesta sekä muut täytäntöönpanoon liittyvät tiedot;

4) tiedot valvontarangaistuksen täsmennetyt toimeenpanosuunnitelman sisällöstä ja ehdoista, mahdollisesta velvollisuuksien rikkomisesta ja sen seuraamuksesta sekä muut valvontarangaistuksen täytäntöönpanossa ja valvonnassa välttämättä tarvittavat tiedot;

5) tiedot valvotun koevapauden toimeenpanosuunnitelman sisällöstä ja ehdoista, mahdollisesta velvollisuuksien rikkomisesta

ja sen seuraamuksesta sekä muut siihen liittyvät tiedot;

6) tiedot ehdonalaisesti vapautetun valvontasuunnitelman sisällöstä ja ehdoista, mahdollisesta velvollisuuksien rikkomisesta ja sen seuraamuksesta sekä muut valvontaan liittyvät tiedot;

7) yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanon kannalta välttämättömät muut kuin 1–6 kohdassa mainitut tiedot.

Yhdyskuntaseuraamusta suorittavan tietoihin voi sisältyä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös muista kuin yhdyskuntaseuraamusta suorittavista.

7 §

Valvonta- ja toimintarekisteri

Valvonta- ja toimintarekisteri sisältää laitosturvallisuuden ylläpitämistä sekä vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen valvontaa ja toimintaan osallistumista varten tarpeelliset tiedot. Näitä ovat:

1) tiedot vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen sijoittamisesta Rikosseuraamuslaitoksessa ja Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikössä;

2) tiedot vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen valvonnan järjestämisestä ja turvallisuuden ylläpitämisestä;

3) tiedot siitä, miten vangit ja täytäntöönpanoyksikköön otetut täyttävät osallistumisvelvollisuutensa ja osallistuvat muuhun toimintaan;

4) tiedot vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen koulutuksesta, työkokemuksesta ja sosiaalisesta tilanteesta;

5) arviot vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen työ- ja toimintakyvystä, tiedot heidän rangaistusajan suunnitelmistaan sekä muista heidän toimintaan sijoittamisestaan varten tehdyistä arvioinneista ja suunnitelmista;

6) tiedot vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen yhteyksistä Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön ulkopuolelle;

7) vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen vapautumisen valmistelua ja vapauttamissuunnitelmaa koskevat tiedot;

8) tiedot vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen karkaamisista ja avolaitokses-

ta luvatta poistumisista, poistumislupa-, opintolupa- ja siviilityöluopaehtojen rikkomisista sekä Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön ulkopuoliseen laitokseen sijoittamiseen liittyvien ehtojen rikkomisista.

Vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen tietoihin voi sisältyä 1 momentissa tarkoitettujen asioiden käsittelemisen sekä laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämisen vuoksi välttämättömiä tietoja myös muista henkilöistä.

8 §

Turvallisuustietorekisteri

Turvallisuustietorekisteri sisältää vankilassa tai vankilasta käsin tapahtuvan taikka vankeusajan rikollisuuden ehkäisemiseksi ja selvittämiseksi sekä laitosturvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia tietoja henkilöistä, joiden on syytä epäillä:

1) syyllistyvän tai syyllistyneen rikokseen, josta saattaa seurata vankeutta;

2) myötävaikuttavan tai myötävaikuttaneen rikokseen, josta saattaa seurata enemmän kuin kuusi kuukautta vankeutta.

Rekisteri voi sisältää tietoja myös muista poikkeuksellisista turvallisuutta vaarantavista tapahtumista vankilassa sekä tällaisiin tapahtumiin liittyvistä henkilöistä.

9 §

Tapaajarekisteri

Laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään vankeja ja täytäntöönpanoyksikköön otettuja luvallisesti tapaamassa käyvistä tapaajarekisteriä, joka sisältää seuraavat tiedot:

1) tapaajan nimi ja henkilötunnus;

2) ketä tapaaja saapuu tapaamaan;

3) tapaamisajankohta.

10 §

Tapaamiskieltoverkisteri

Laitosturvallisuuden ja turvallisuuden ylläpitämiseksi pidetään tapaamiskieltoverkisteriä. Rekisteri sisältää tietoja henkilöistä, joille on annettu vankeuslain (767/2005) 13 luvun

6 §:n tai tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 5 §:n mukainen tapaamiskielto. Rekisteri sisältää tapaamiskieltoon asetetun nimen ja henkilötunnuksen sekä tiedot tapaamiskiellon sisällöstä ja perusteesta sekä voimassaoloajasta.

11 §

Järjestystietorekisteri

Edellä 3 §:n 2 momentissa mainittujen rekisterien lisäksi saadaan Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikössä tarvittaessa kerätä tietoja 7 §:ssä tarkoitetun valvonta- ja toimintarekisterin alaiseen järjestystietorekisteriin valvonnan järjestämiseksi ja laitosjärjestyksen ylläpitämiseksi. Rekisteriin voidaan kerätä vankien ja täytäntöönpanoyksiköön otettujen valvontaan ja toimintaan liittyviä tarpeellisia tietoja. Rekisteriin on merkittävä myös, kuinka luotettava tällainen tieto on.

Kun 1 momentissa tarkoitettujen tietojen luotettavuus on varmistettu, ne voidaan siirtää valvonta- ja toimintarekisteriin tai turvallisuustietorekisteriin. Virheelliseksi osoittautunut tai tarpeeton tieto on poistettava välittömästi.

Järjestystietorekisterin tietoja ei saa luovuttaa Rikosseuraamuslaitoksen ulkopuolelle.

12 §

Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteri

Potilasrekisteriin tallettavista tiedoista ja niiden salassapidosta säädetään potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992).

3 luku

Tietojen käsittelyn periaatteet

13 §

Vastuu tietojen oikeellisuudesta

Rekisteriin merkittyjen tietojen oikeellisuudesta vastaa rekisterinpitäjä sekä se Ri-

kosseuraamuslaitoksen toimintayksikkö, joka on tallettanut tiedon rekisteriin.

14 §

Arkaluonteisten tietojen käsittely

Tässä laissa tarkoitettuihin henkilörekistereihin saa kerätä ja tallettaa henkilötietoja, jotka on tarkoitettu kuvaamaan tuomitun, vangin, täytäntöönpanoyksikköön otetun tai yhdyskuntaseuraamusta suorittavan:

1) rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta;

2) terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia;

3) sosiaalihuollon tarvetta taikka hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia tai muita sosiaalihuollon etuuksia.

Yksittäistapauksessa rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella voidaan kerätä ja tallettaa muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja, jos ne ovat rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeen.

15 §

Tietojen käsittelyyn oikeutetut

Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereissä olevien tietojen käsittelyyn ovat oikeutettuja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehit siltä osin kuin se on tarpeen heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi.

Turvallisuustietorekisterin tietoja saavat kuitenkin käsitellä vain Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön erikseen nimemät Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehet.

Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisterin tietoja saavat erillisen luvan perusteella käsitellä Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluvan virkamiehen ohjauksessa lain tai kirjallisen toimeksiannon perusteella toimivat muutkin kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevat terveydenhuollon ammattihenkilöt, jos tiedot ovat välttämättömiä terveydenhuollollisen toimenpiteen tarpeellisuuden toteamiseksi ja suorittamiseksi. Potilasrekisterin käsittelyoikeuden antamisesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikköön kuulu-

van sairaalan, poliklinikan tai muun toimintayksikön toiminnasta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö.

16 §

Tietojen luovuttaminen täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä tuomittua, vankia, täytäntöönpanoyksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa henkilöä koskevia tietoja:

1) poliisille, jos tiedot ovat tarpeen rikosten estämiseksi, selvittämiseksi ja syyteharkintaan saattamiseksi tai henkilön luotettavuutta edellyttävää poliisin lupaa tai hyväksyntää varten;

2) poliisille ja Maahanmuuttovirastolle, jos tiedot ovat tarpeen oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista taikka kansalaisuutta koskevan asian käsittelemiseksi;

3) Oikeusrekisterikeskukselle, jos tiedot ovat tarpeen varallisuuteen kohdistuvien toimenpiteiden suorittamiseksi tai muuntorangaistuksen täytäntöönpanemiseksi;

4) ulosottoviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen ulosottoa varten tai rangaistuksen täytäntöönpanemiseksi;

5) haastemiehelle, jos tiedot ovat tarpeen haasteen tiedoksiantamiseksi;

6) syyttäjälle, jos tiedot ovat tarpeen syyteasian käsittelemiseksi;

7) tuomioistuimelle, jos tiedot ovat tarpeen rikosasian käsittelemiseksi,

8) tulliviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi;

9) rajavartiolaitosviranomaiselle, jos tiedot ovat tarpeen rajavalvontaa varten, henkilöiden tavoittamiseksi taikka rikoksen estämiseksi, selvittämiseksi tai syyteharkintaan saattamiseksi taikka henkilön luotettavuutta edellyttävää rajavartiolaitoksen lupaa tai hyväksyntää varten;

10) sotilasviranomaisille, jos tiedot ovat tarpeen asevelvollisrekisterin ylläpitämiseksi sekä pääesikunnan tutkintaosastolle, jos tiedot ovat tarpeen puolustusvoimien turvallisuus- ja rikostietorekisterin ylläpitämiseksi;

11) Kansaneläkelaitokselle, jos tiedot ovat tarpeen sen toimeenpantavaksi säädettyjen etuuksien hoitamista varten.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla.

Henkilötietojen luovuttamisesta ulkopuolisille päättää rekisterinpitäjä tai sen määräämä Rikosseuraamuslaitoksen virkamies.

17 §

Yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotietojen luovuttaminen yksityiselle

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa yhdyskuntaseuraamuksen täytäntöönpanotehtävää hoitavalle yksityiselle yhteisölle, säätiölle ja luonnolliselle henkilölle tietoja, jotka ovat välttämättömiä täytäntöönpanotehtävän suorittamiseksi.

18 §

Tietojen luovuttaminen turvallisuustietorekisteristä

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitos voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa turvallisuustietorekisterin tietoja poliisille, pääesikunnan tutkintaosastolle, tullille ja rajavartiolaitokselle turvallisuustietorekisterin käyttötarkoituksen mukaisesti tarkoituksiin. Tietoa luovutettaessa on ilmoitettava, kuinka luotettava se on.

19 §

Tietojen luovuttaminen Rikosseuraamuslaitoksen potilasrekisteristä

Sen lisäksi, mitä potilasrekisterissä olevien tietojen luovuttamisesta muualla laissa sääde-

tään, vankien ja täytäntöönpanoyksikköön otettujen terveydenhuollosta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö voi vangin tai täytäntöönpanoyksikköön otetun kirjallisella suostumuksella ilmoittaa vankilan tai Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön johtajalle tai tämän määräämälle virkamiehelle henkilön terveydentilaan tai hoitoon liittyvää seikasta, jos lääkäri pitää ilmoittamista välttämättömänä henkilön hoidon tai kohtelun kannalta taikka henkilön oman turvallisuuden taikka muiden vankien tai täytäntöönpanoyksikköön otettujen taikka henkilökunnan terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla tavalla voidaan potilasrekisterin tietoja luovuttaa myös pitkäaikaissvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vangin väkivaltariskiä koskevan arvion laatimiseksi ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Edellä tarkoitettua arvio laatimiseksi saadaan luovuttaa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tietoja myös oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettuun rikosasian vastaajan mielentilan tutkimukseen perustuvasta lausunnosta siltä osin kuin siinä lausutaan siitä, onko syytettyä pidettävä erittäin vaarallisena toisen hengelle, terveydelle tai vapaudelle.

Vangin tai täytäntöönpanoyksikköön otetun terveydentilasta edellä tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saanut virkamies saa antaa niitä vain sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jonka virkatehtävien hoidon kannalta tietojen saaminen on välttämätöntä. Tietoja saanut virkamies ei saa luovuttaa niitä edelleen.

Ilman rekisteröidyn kirjallista suostumusta voidaan Rikosseuraamuslaitoksen muulle kuin terveydenhuollon ammattihenkilöstölle antaa vain sellaisia 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja tietoja, joista ei ilmene sairauden laatu eikä muu terveydentilan tai hoidon yksityiskohta.

Muulle kuin Rikosseuraamuslaitokseen virkasuhteessa olevalle terveydenhuollon ammattihenkilölle, joka lain nojalla antaa tai jolta Rikosseuraamuslaitos kirjallisen toimeksiantosopimuksen nojalla hankkii terveydenhuollon palveluja, voidaan ilman rekiste-

roidyn kirjallista suostumusta antaa sellaiset potilasrekisterin tiedot, jotka ovat välttämättömiä terveydenhuollollisen toimenpiteen tarpeellisuuden toteutukseksi ja suorittamiseksi. Tietojen antamisesta päättää Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuoltoyksikköön kuuluvan sairaalan, poliklinikan tai muun toimintayksikön toiminnasta vastaava lääkäri tai hänen määräämänsä terveydenhuollon ammattihenkilö.

20 §

Oikeus saada tietoja muilta viranomaisilta

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus salasapitosäännösten estämättä saada toiselta viranomaiselta tuomittua, vankia, täytäntöönpanoyksikköön otettua ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen rangaistuksen täytäntöönpanoa tai tutkintavankeuden toimeenpanoa koskevan tehtävän taikka muun Rikosseuraamuslaitokselle kuuluvan tehtävän hoitamista varten, seuraavasti:

1) oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tieto henkilöä koskevasta päätösilmoituksesta;

2) väestötietojärjestelmästä tieto henkilön nimestä, henkilötunnuksesta, kansalaisuudesta, kotikunnasta, osoitteesta ja tieto kuolemasta sekä muut Rikosseuraamuslaitoksen tehtävän kannalta tarvittavat tiedot;

3) poliisiasian tietojärjestelmästä tieto yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltojen seuraamista, tutkintavankeiden ja vankien sijoittamista sekä kansainvälistä täytäntöönpanon siirtoa, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä sekä seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten;

4) oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tieto henkilön syyttämisasiän vaiheesta,

5) ulosoton tietojärjestelmästä tieto henkilön täytäntöönpanoasian vaiheesta;

6) poliisilta, rajavartiolaitokselta ja Maahanmuuttovirastolta tieto Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikössä olevan tai olleen ulkomaalaisrekisterissä olevan ulkomaalaisen oleskeluasiasta, maasta poistamista koskevasta asiasta ja maasta poistamista koskevan päätöksen toimeenpanosta sekä maahantulokiellosta ja sen pituudesta;

7) kunnan viranomaisilta tiedot henkilön sosiaalisesta tilanteesta, toimeentulosta, terveyspalveluiden käytöstä, työkyvystä, päihitteiden käytöstä, koulutuksesta, työkokemuksesta ja työllistymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa erikseen sovitaan.

21 §

Oikeus saada tietoja tuomioistuimelta ja Rikosseuraamuslaitoksen ulkopuoliselta terveydenhuollon toimintayksiköltä

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tuomioistuimelta vakavaan väkivaltarikokseen tai seksuaalirikokseen syyllistyneen vangin oikeudenkäyntiasiakirjoista tiedot, jotka ovat tarpeen arvioitaessa vankeuslaissa tarkoitettun rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa vangin tarvetta osallistua vankilassa järjestettävään rikosten uusimisen ehkäisemiseen tähtäävään toimintaohjelmaan, valittaessa vankeja tällaiseen ohjelmaan tai täytäntöönpan- taessa sitä.

Tiedot luovuttavan viranomaisen on ennen luovuttamista poistettava tai korvattava muilla tunnisteilla 1 momentissa tarkoitetuista asiakirjoista sellaiset tiedot, joiden avulla asianosainen tai muu asiaan osallinen voidaan tunnistaa. Rikoksesta tuomitun tunniste- tietoja ja tietoja muun asianosaisen iästä, su- kupuolesta ja sukulaisuussuhteesta rikoksesta tuomittuun ei kuitenkaan saa poistaa.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rikosseuraamuslaitoksen terveydenhuolto- yksiköllä on oikeus salassapitosäännösten es- tämättä saada muun terveydenhuollon toi- mintayksikön potilasrekisterin tietoja pitkä-

aikaisvankien vapauttamismenettelystä an- netun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun van- gin väkivaltariskiä koskevan arvion laatimi- seksi ja sen nojalla järjestettävän toiminnan suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Edellä tarkoitettun arvion laatimiseksi Rikosseu- raamuslaitoksen terveydenhuoltoyksiköllä on oikeus saada tietoja myös oikeudenkäymis- kaaren 17 luvun 45 §:ssä tarkoitettusta ri- kosasian vastaajan mielentilan tutkimuksesta ja siihen perustuvasta lausunnosta.

Tämän pykälän nojalla saatuja asiakirjoja saavat käsitellä vain ne Rikosseuraamuslai- toksen virkamiehet, jotka välttämättä tarvit- sevat niitä 1 tai 3 momentissa mainitun teh- tävänsä suorittamiseksi. Asiakirjat on hävi- tettävä heti, kun ne eivät enää ole tarpeen mainitun momentin mukaisia tarkoituksia varten.

4 luku

Rekisteröidyn oikeudet

22 §

Tietojen käsittelystä ilmoittaminen

Rekisterinpitäjän on ilmoitettava rekiste- röidylle tietojen käsittelystä siten kuin henki- lötietoissa säädetään. Tiedonantovelvolli- suudesta voidaan kuitenkin poiketa myös, jos se on välttämätöntä Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikön järjestyksen ja turval- lisuuden vuoksi.

23 §

Tarkastusoikeuden rajoitukset

Sen lisäksi, mitä henkilötietoissa sääde- tään, rekisteröidyn tarkastusoikeutta voidaan rajoittaa, jos tarkastusoikeuden toteuttamisesta voi todennäköisin syin seurata vakava uh- ka Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpano- yksikön järjestykselle ja turvallisuudelle taikka Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön tai muun henkilön turvallisuudelle. Rekiste- röidyllä ei ole tarkastusoikeutta turvallisuus- tietorekisterin eikä järjestystietorekisterin tie- toihin.

Tietosuojavaltuutetun oikeudesta tarkastaa rekisteröidyn pyynnöstä 1 momentissa tarkoitettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuus säädetään henkilötietolaissa.

24 §

Tarkastusoikeuden toteuttaminen

Rekisteröidyn on tarkastettava tietonsa henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän tai tämän edustajan luona. Tarkastuspyyntöä esittäessään rekisteröidyn on todistettava henkilöllisyytensä.

Rekisterinpitäjä antaa rekisteröidylle ne tiedot, joiden tarkastamiseen tällä on oikeus. Tiedot valtakunnallisesta rekisteristä voi antaa rekisterinpitäjän lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksikkö siten kuin rekisterinpitäjä siitä määrää.

5 luku

Tietoturvaluisuus ja tietojen säilyttäminen

25 §

Tietojen tarkistaminen ja poistaminen rekisteristä

Henkilöä koskeva tieto poistetaan Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekisteristä, kun se ei ole enää tarpeellinen rekisterin käyttötarkoituksen kannalta, kuitenkin viimeistään seuraavasti:

1) täytäntöönpanorekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen;

2) yhdyskuntaseuraamusrekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi suorittanut loppuun yhdyskuntaseuraamuksen;

3) valvonta- ja toimintarekisteristä 10 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä;

4) turvallisuustietorekisteristä 10 vuoden kuluttua viimeisestä merkinnästä;

5) tapaajarekisteristä 5 vuoden kuluttua tapaamisajankohdasta;

6) tapaamiskielto rekisteristä 5 vuoden kuluttua kiellon päättymisestä;

7) järjestystietorekisteristä 1 vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä.

Rekisterinpitäjän on kerran vuodessa tarkastettava, onko turvallisuustietorekisteriin tallennettuja ja sisältyviä tietoja tarpeen säilyttää. Tapaajarekisterin ja tapaamiskielto rekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus on tehtävä joka toinen vuosi. Täytäntöönpanorekisterin, yhdyskuntaseuraamusrekisterin sekä valvonta- ja toimintarekisterin sisältämien tietojen säilyttämisen tarpeellisuuden tarkistus on tehtävä joka kolmas vuosi.

Tietoja luovuttavan viranomaisen on ilmoitettava tiedon vastaanottajalle tietojen säilyttämisen ja tarkistamisen ajankohdat.

Kaikki henkilöä koskevat tiedot poistetaan tietojärjestelmästä viimeistään vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

26 §

Henkilötietojen siirron kirjaaminen ja dokumentointi

Henkilötietojen siirto on kirjattava ja dokumentoitava tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden ja tietoturvaluisuuden valvonnan varmistamiseksi.

27 §

Arkistohakemisto

Tietokannasta poistetuista 5 §:ssä tarkoitetuista täytäntöönpanorekisterin tiedoista muodostetaan arkistohakemisto. Tieto poistetaan arkistohakemistosta 50 vuoden kuluttua siitä, kun henkilö on viimeksi vapautunut Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanoyksiköstä tai lopettanut yhdyskuntaseuraamuksen suorittamisen.

Tietojärjestelmästä poistettujen tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa (831/1994).

28 §

Virheelliseksi todetun tiedon säilyttäminen

Sen estämättä, mitä henkilötietolaissa säädetään rekisterissä olevan virheellisen tiedon korjaamisesta, virheelliseksi todettu tieto saadaan säilyttää korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saadaan käyttää vain mainitussa tarkoituksessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu virheelliseksi todettu tieto on poistettava heti, kun tiedon säilyttäminen oikeuksien turvaamiseksi ei ole enää tarpeen, viimeistään kuitenkin viiden vuoden kuluttua tiedon poistamiselle säädetyn määräajan päättymisestä.

6 luku

Erinäiset säännökset

29 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus salassa pidettäviksi säädettyjen

tietojen luovuttamisesta 16 §:n 1 momentin tai 17 – 19 §:n vastaisesti tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rangaistus henkilörekisteririkoksesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 9 §:n mukaan ja henkilörekisteriin kohdistuvasta tietomurrosta rikoslain 38 luvun 8 §:n mukaan. Rangaistus henkilötietorikkomuksesta tuomitaan henkilötietolain 48 §:n 2 momentin mukaan.

30 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tällä lailla kumotaan henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettu laki (422/2002).

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 4 luvun 2 §:n 3 momentti, 12 luvun 2 §:n 3 momentti ja 11 §:n 2 momentti sekä 13 luvun 2 §:n 2 momentti ja 7 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 11 §:n 2 momentti ja 13 luvun 7 § laissa 735/2011, seuraavasti:

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan

2 §

Vankilaan ottaminen

Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa.

11 §

Päätösvalta

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

13 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

2 §

Tapaamistilat ja tapaamisten valvonta

Vangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa säädetään tapaajarekisteristä.

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tapaamiskielloista pitämästä rekisteristä säädetään henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 2 luvun 2 §:n 3 momentti, 8 luvun 2 §:n 3 momentti ja 9 §:n 2 momentti sekä 9 luvun 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 736/2011, seuraavasti:

9 §

2 luku

*Päätösvalta***Saapuminen vankilaan**

2 §

Vankilaan ottaminen

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettusta jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut

2 §

Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa.

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 §

Tapaaminen

Tutkintavangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapaa-jalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä Rikos-

seuraamuslaitoksessa annetussa laissa säädetään tapajarekistereistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:n 1 momentin 7 kohta seuraavasti:

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaitaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten sallassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

7) henkilöiden tavoittamiseksi tarpeellisia tietoja henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (/) säädettyistä Rikosseuraamuslaitoksen tietojärjestelmistä vapauteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai sen suorittaneista henkilöistä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

5.

Laki**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 13 §:n 2 momentin 3 kohta ja 19 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin niistä on 13 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 402/2010, seuraavasti:

13 §

Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä

 Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:

 3) sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta, Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanorekisteristä, yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä tietoja tuomitusta, vangista ja täytäntöönpanoyksikköön otetusta, oikeushallintoviranomaisilta tietoja niiden etsintäkuuluttamista henkilöistä sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asiantuntijatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäväviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai oloista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta, jos tällaisia tietoja on saatavissa;

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin henkilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitettusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettusta kansallisesta Schengentietojärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

 6) tuomioistuimille etsintäkuulutusten seuraamista varten, Rikosseuraamuslaitokselle yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltojen seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista sekä kansainvälistä täytäntöönpanon siirtoa, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä sekä seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten sekä oikeusministeriölle ja sotilasviranomaiselle näiden omien etsintäkuulutusten seuraamista varten;

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

6.

Laki**valvontarangaistuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään valvontarangaistuksesta annettuun lakiin (330/2011) uusi 35 a § seuraavasti:

35 a §

Tuomioistuimen ilmoitus valvontarangaistuksesta

non valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Merkin­nän tekemisestä säädetään oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annettussa laissa (372/2010) ja sen nojalla.

Tuomioistuimen on ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle ratkaisustaan, jolla se on tuominnut valvontarangaistuksen, tallettamalla ratkaisua koskevat tiedot oikeushallin-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2012

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

2.

Laki**vankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 4 luvun 2 §:n 3 momentti, 12 luvun 2 §:n 3 momentti ja 11 §:n 2 momentti sekä 13 luvun 2 §:n 2 momentti ja 7 §, sellaisina kuin niistä ovat 12 luvun 11 §:n 2 momentti ja 13 luvun 7 § laissa 735/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 luku

4 luku

Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan**Saapuminen ja sijoittaminen vankilaan**

2 §

2 §

*Vankilaan ottaminen**Vankilaan ottaminen*

Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tieto vangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

12 luku

12 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut**Kirjeenvaihto ja puhelut**

2 §

2 §

*Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen**Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen*

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 19 luvun 2 §:ssä. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

11 §

11 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettu pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin, 8 §:n 1 momentin tai 9 §:n nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettu pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

13 luku

13 luku

Tapaamiset ja muuta yhteydet vankilan ulkopuolelle**Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

2 §

2 §

*Tapaamistilat ja tapaamisten valvonta**Tapaamistilat ja tapaamisten valvonta*

Vangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään tapaajarekisteristä.

Vangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava vangille ja tapaajalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa säädetään tapaajarekisteristä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Tapaamiskieltorekisteri

Tapaamiskieltorekisteri

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö pitää tapaamiskielloista rekisteriä, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön tapaamiskielloista pitämästä rekisteristä säädetään henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä 20 .

3.

Laki**tutkintavankeuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 2 luvun 2 §:n 3 momentti, 8 luvun 2 §:n 3 momentti ja 9 §:n 2 momentti sekä 9 luvun 1 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 luvun 9 §:n 2 momentti laissa 736/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 luku

2 luku

Saapuminen vankilaan**Saapuminen vankilaan**

2 §

2 §

*Vankilaan ottaminen**Vankilaan ottaminen*

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

Tieto tutkintavangin ottamisesta vankilaan on merkittävä henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa (/) tarkoitettuun täytäntöönpanorekisteriin.

8 luku

8 luku

Kirjeenvaihto ja puhelut**Kirjeenvaihto ja puhelut**

2 §

2 §

*Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen**Viestin lukeminen ja jäljennöksen ottaminen*

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

Tiedon ja jäljennöksen antamisesta poliisille tai muulle esitutkintaviranomaiselle säädetään 16 luvun 1 §:n 9 kohdassa. Jäljennösten säilyttämisestä ja hävittämisestä säädetään henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa.

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

9 §

9 §

*Päätösvalta**Päätösvalta*

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

Kirjeen, muun postilähetyksen tai viestin lukemisesta 2 §:n 1 momentin nojalla, 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen ottamisesta sekä lähetyksen tai viestin 5 §:ssä tarkoitettua pidättämisestä päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai hänen tällaisiin tehtäviin erikseen nimeämänsä valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies. Viestin saa kuitenkin antaa luettavaksi myös sellaiselle Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehelle, jolla henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetun lain mukaan on oikeus käsitellä turvallisuustietorekisterin tietoja. Puhelun kuuntelemisesta ja tallentamisesta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies.

9 luku

9 luku

Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle**

1 §

1 §

*Tapaaminen**Tapaaminen*

Tutkintavangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapaa-jalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa säädetään tapaa-jarekistereistä.

Tutkintavangin tapaamista on tarpeellisella tavalla valvottava. Tapaamista voidaan valvoa myös videolaitteilla. Videolaitteilla tapahtuvasta valvonnasta on asianmukaisella tavalla ilmoitettava tutkintavangille ja tapaa-jalle. Valvonnasta syntyneiden tallenteiden säilyttämisessä ja hävittämisessä noudatetaan, mitä henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa säädetään tapaa-jarekistereistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:n 1 momentin 7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksen oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja rekistereistä seuraavasti:

Rajavartiolaitoksella on sen lisäksi, mitä rajavartiolaissa tai muussa laissa säädetään, oikeus saada tehtäviensä suorittamista ja henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

7) henkilöiden tavoittamiseksi tarpeellisia tietoja henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002) säädetystä Vankeinhoitolaitoksen tietojärjestelmistä sekä Rikosseuraamusviraston ja Kriminaalihuoltolaitoksen tietojärjestelmistä vapauteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai sen suorittaneista henkilöistä;

7) henkilöiden tavoittamiseksi tarpeellisia tietoja henkilötietojen käsittelystä *Rikosseuraamuslaitoksessa* annetussa laissa (/) säädetystä *Rikosseuraamuslaitoksen* tietojärjestelmistä vapauteen kohdistuvaa rangaistusta suorittavista tai sen suorittaneista henkilöistä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20____.

5.

Laki**henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 13 ja 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (761/2003) 13 §:n 2 momentin 3 kohta ja 19 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin niistä on 13 §:n 2 momentin 3 kohta laissa 402/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä

Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä

Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:

Poliisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa:

3) sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta, Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanorekisteristä tietoja vankeusrangaitusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä, oikeushallintoviranomaisilta tieto niiden etsintäkuuluttamista henkilöistä sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäviviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuksista ja niiden lainvoimaisuudesta, jos tällainen tieto on saatavissa;

3) sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta, Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanorekisteristä, *yhdyskuntaseuraamusrekisteristä sekä valvonta- ja toimintarekisteristä tietoja tuomitusta, vangista ja täytäntöönpanoyksikköön otetusta*, oikeushallintoviranomaisilta *tietoja* niiden etsintäkuuluttamista henkilöistä sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäviviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuksista ja niiden lainvoimaisuudesta, jos *tällaisia tietoja* on saatavissa;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

19 §

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin henkilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitettusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettusta kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

Poliisi saa luovuttaa muista poliisin henkilörekistereistä kuin 30 §:ssä tarkoitettusta Europol-tietojärjestelmästä ja 31 §:ssä tarkoitettusta kansallisesta Schengen-tietojärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa tietoja, jotka ovat tarpeen:

6) tuomioistuimille etsintäkuulutusten seuraamista varten, kriminaalihuolto- ja vankeinhoitoviranomaisille vapauteen kohdistuvaan rangaistukseen tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltopäätösten seuraamista sekä lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten sekä oikeusministeriölle ja sotilasviranomaiselle näiden omien etsintäkuulutusten seuraamista varten;

6) tuomioistuimille etsintäkuulutusten seuraamista varten, *Rikosseuraamuslaitokselle yhdyskuntaseuraamuksen tuomitsemisen edellytyksistä tuomioistuimelle annettavaa lausuntoa, yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa, tuomittuja koskevien etsintäkuulutusten ja lähestymiskieltojen seuraamista, tutkintavankien ja vankien sijoittamista sekä kansainvälistä täytäntöönpanon siirtoa, tutkintavankeusaikaisen tai vankeusaikaisen rikollisuuden estämistä sekä seuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien lupa-asioiden käsittelyä ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten* sekä oikeusministeriölle ja sotilasviranomaiselle näiden omien etsintäkuulutusten seuraamista varten;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

6.

Laki**valvontarangaistuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valvontarangaistuksesta annettuun lakiin (330/2011) uusi 35 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 a §

Tuomioistuimen ilmoitus valvontarangaistuksesta

Tuomioistuimen on ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle ratkaisustaan, jolla se on tuominnut valvontarangaistuksen, tallettamalla ratkaisua koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään. Merkin­nän tekemisestä säädetään oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) ja sen nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .